Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXII., št. 71 — Ljubljana, sobota 28. marca 1942-XX — Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti, Corr. Post. No 11-3118
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno Lir 15.—, za inozemstvo pa Lir 22.80
Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24
Rokopisi se ne vračajo
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Italijanske podmornice ob ameriški obali

Potopile so zopet tri ladje, med njimi dve petrolejski — Silovito bombardiranje Malte

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 27. marca naslednje 664. vojno poročilo:

Neprestani peščeni vihraji so v Cirenaiki omejili delavnost izvidniških oddelkov in letalstva.

Med nočnim letalskim napadom na Bengazi je v bližini Regine v plamenih treščilo na tla sovražno letalo.

Na otoku Malti so nemški letalski oddelki silovito bombardirali pristaniške naprave in pomorske cilje ter z gotovimi učinki zadeli parnike in vojne edinice v nazenu, kakor tudi ponovno protiletalske baterije in žarometne postojanke. V zalogah goriva v La Valletti je izbruhnil požar izredne silovitosti.

Nemške podmornice, ki so večkrat po vrsti napadle vzhodno od Soluma britanski konvoj v močnem spremstvu, so potopile sovražni rušilec, trgovski parnik in bencinsko ladjo s 4000 tonami.

Ena naša podmornica se ni vrnila na svoje oporišče. Naše podmornice, ki operirajo ob obali Zedinjenih držav Severne Amerike, so potopile tri ladje, med njimi dve petrolejski ladji, s skupno tonažo 22.600 ton.

Nemško odlikovanje italijanskega admirala

Berlin, 27 marca s. V imenu Hitlerja je veliki admiral Raeder izročil železni križec vodilnemu poveljniku italijanskih pomorskih oboroženih sil admiralu Ekse Angelu Japinu, ki si je pridobil že mnogo zaslug v času španske vojne. Takrat je bil odlikovan z redom nemškega orla z zvezdo in meči.

Praznik italijanskega vojnega letalstva

Rim, 27 marca s. Dne 28 marca bo poteklo 19 let, odkar so bile ustanovljene italijanske oborožene sile v svojem sedanjem sestavu. Ta dan bodo letalske sile svečano proslavile. V Rimu bodo priredili na trgu Bocca della Verita posebno vojaško parado. Ob tej priliki bodo razdeljena tudi visoka odlikovanja. Nad mestom bodo krožile formacije letalskih oboroženih sil, med njimi tudi bombniška eskadrilja Bruna Mussolinija. Državni podtajnik v letalskem ministrstvu in načelnik letalskega generalnega štaba je za ta dan izdal dnevno povelje, v katerem poveličuje slavo letalskega orožja, ki se je spomladi svojega 20. leta življenja znašla v borbi za civilizacijo in v junaškem tekmovanju z zavezniškim letalstvom. Pogum, izkušnje in vrline italijanskih letalcev in moč italijanskih strojev dokazujejo sedanjo silo italijanskega letalstva. Trdna volja, da se doseže zmaga in veselje, da se služi domovini, vlivata italijanskim letalcem v sedanji odločilni uri ponos, da zavzemajo v veliki borbi ob pričetku 20. leta svojega orožja tako važen položaj. Vsi vedo, da so na pragu nove etape na poti do zmage.

Duce o zaščiti nacionalne štednje

Inflacija, ki bi pomenila razvrednotenje prihrankov, plač in mezd, bo z vsemi sredstvi preprečena in za vsako ceno zaščiteni milijoni vlagateljev

Rim, 27. marca. s. Včeraj popoldne je Duce sprejel v Beneški palači predsednika in upravni svet centralnega zavoda italijanskih ljudskih posojilnic. Razen profesorja Fantinija, ki je bil odlikovan z zlato svetinjo, so bili prisotni tudi podpredsednika zavoda dr. Martini in dr. Marani, italijanska akademika de Stefani in Severi, senator Concini ter zastopniki cele vrste ljudskih posojilnic in hranilnic.

Predsednik Odone Fantini je podal poročilo o delovanju zavoda in je opozoril na naraščajoči razvoj ljudskih posojilnic, na pomoč, ki so jo prejele od fašistične vlade in na naloge, ki jih čakajo v bodočnosti. Ob zaključku svojega poročila je stavil Duceju na razpolago 200.000 lir. Duce je ta znesek razdelil takole: 160.000 zavodom sirot v vojni padlih, 40.000 lir pa za ustanovo mater in otrok. Duce je izrazil svojo pohvalo spričo dela, ki ga je opravil zavod in je nato podal naslednje izjave:

Čeprav je v času vojne moje pravilo molk, ki dopušča le najnujnejše in kratke izjeme, vendar nočem opustiti prilike, ki mi jo daje naš sestanek, da vam povem nekaj neposredno perečih stvari, pa takih, ki bodo razčistile ideje in osvetlile našo in vašo pot. Čas je, trditi in znova naglasiti, da ustvarjata politika postopno in torej neskončno naraščajočih cen ter v zvezi z njo nastala spekulacija slepi krog, katerega končni rezultat je, kakor je neovrženo dokazano s tragičnimi izkušnjami iz starih in modernih časov, inflacija in z njo postopno nezadržno razveljavljenje denarja in razvrednotenje prihrankov, plač in mezd. Režim hoče to preprečiti in bo to dosegel, ker ima sredstva za to in je trdno ter neomajno sklenil, da to stori. Treba je rešiti nacionalno štednjo. Treba se je ustaviti na cesti, ki vodi v prepad. Niti koraka ne smemo dalje! Treba je z učinkovitejšimi zdravili zdraviti one, ki so v dobri ali slabi veri jemali omamljajoča sredstva. Le tako se bo preprečila denarna inflacija, spričo katere bi bila vrednost denarja v nasprotnem razmerju z njegovim številom. Italijanskim vlagateljem je treba razglasiti na ves glas, da bi bilo sleherno veliko naraščanje denarnih sredstev usodno, pravim, usodno pomenilo razdrobitev in popolno uničenje njihovih v potu svojega obraza doseženih prihrankov, ki pomenijo skoraj zmerom rezultat trajnih naporov celih generacij. Vlagatelje bo treba sedaj zaščititi, ker jih smatram za najboljše državljane, ker so, kakor v stari pravljici delovne mravlje, ki jih imam daleč raje od lenih skržkov. Z dejanji dokazujejo, da zaupajo državi, njenemu denarju in verujejo v zmago njenega orožja. Niso taki oni nezavestni in histerični defetisti, ki pokupijo vse mogoče stvari.

Po podatkih, ki mi jih je izročil guverner Italijanske banke kot vrhovni inspektor za zaščito vlog in prihrankov in ki se nanašajo na 31. december 1941, je v Italiji kar 6.130.161 ljudi, ki imajo poštne hranilne knjižice. Še večje število je ljudi, ki imajo svoje vloge pri rednih posojilnicah in zastavljalnicah, namreč 6.393.709. Pri drugih rednih kreditnih zavodih ima svoje vloge 1,761.763 ljudi. Vaše ljudske posojilnice so zbrale prihranke 2,192.910 ljudi. Pri bankah nacionalnega značaja so naložene vloge enega milijona 44 tisoč 685 ljudi in končno so naločene pri javnopravnih kreditnih zavodih vloge 1,626.071 ljudi. Skupno je torej v Italiji 19,149.245 posestnikov hranilnih knjižic in vse njihove vloge znašajo 65,728.400 tisoč lir. To so ogromne številke, ki bi jih bilo treba še posebej komentirati. Omejil pa se bom le na to, da predstavljajo predvsem moralno zdravje italijanskega naroda in dodal bom, da pripada velika večina vlagateljev kmečkim množicam. Ne z iluzornim povišanjem cen, marveč z obrambo prihrankov se ščitijo pravi in realni interesi kmečkega prebivalstva. In ta zaščita se bo izvajala zlepa, če bo mogoče, s silo, če bo potreba, za vsako ceno pa bo treba preprečiti razvrednotenje denarja in nazadnje njegovo popolno propast.

Vsi fašistični Italijani se morajo zavedati svoje glavne nujne naloge in spremeniti besede v dejanja. Te dolžnosti pa se morate posebej zavedati vi, ki vodite bančne zavode, ki se ne imenujejo kar tako »ljudske«, vaši sotrudniki in funkcionarji, višji in nižji nameščenci. Vsi morate povsod v vaših dnevnih stikih z občinstvom širiti neovrženo resnico, ki sem vam jo razložil. Niti najmanj ne dvomim, da boste premišljeno, skrbno, inteligentno in z zaupanjem opravili to delo.

Uspešni protinapadi na vzhodu

Na polotoku Kerču uničenih zopet 12 sovjetskih oklopnih voz, v srednjem odseku bojišča pa 19 vlakov

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 27. marca. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na polotoku Kerču so odbile nemške in rumunske čete napade sovražnika, ki jih je podvzel v več valovih, in uničile pri tem 12 oklopnih voz.

Severno-vzhodno od Taganroga so bile močnejše sovjetske sile vržene v protinapadu s hudimi izgubami na svoje izhodne postojanke. Na več krajih srednjega in severnega odseka fronte so bile prav tako prizadete sovražniku hude izgube, ko je ponovil svoje brezuspešne napade. Lastni protinapadi so dovedli do nadaljnjih uspehov.

Letalsko orožje je razbilo zbirališča sovražnikovih oklopnih voz na polotoku Kerču in je uničilo samo v srednjem odseku fronte 19 sovjetskih transportnih vlakov.

Renško-westfalska 243. pehotna divizija je v tedne dolgih najhujših obrambnih bojih odbila 120 sovražnikovih napadov, ki so jih deloma podpirali oklopni vozovi, in uničila glavno silo več sovjetskih divizij.

V severni Afriki je bila pri letalskih napadih na pristanišče v Tobruku poškodovana trgovska ladja srednje velikosti. Puščavska železnica v severnem Egiptu je bila v pretekli noči z bombnimi zadetki pretrgana na več mestih, pri čemer je bil uničen tudi 1 angleški transportni vlak.

Na Malti so nemški oddelki bojnih letal nadaljevali s posebnim uspehom napade na sovražnikove ladje v pristanišču La Vallette, kakor tudi v zalivu Marsa Scirocco. Bombe težkega kalibra so zadele eno križarko in pet velikih trgovskih ladij, izmed katerih so se štiri vnele. Doseženi so bili nadaljnji bombni zadetki na skladišča pogonskih sredstev, doke, vojašnice in protiletalske postojanke.

Na Sredozemskem morju je zasledovala ena izmed nemških podmornic angleški konvoj, v katerem sta bila — kakor je bilo javljeno že v včerajšnjem vojnem poročilu — že zadeta 1 rušilec in 1 parnik, ter je potopila s torpedom petrolejsko ladjo s 4000 br. reg. tonami.

V borbi proti angleškemu otočju so letala v poslednji noči uspešno bombardirala vojaške naprave važnega ladjedelniškega središča Sunderlanda in neko pristanišče ob izlivu Humberja.

Vzhodno od Islanda je napadla ena izmed podmornic sovražnikovo trgovsko ladjo s 1500 br. reg. tonami, ki so jo ščitili ena stražna ladja in dva lovca podmornic, ter je sama potopila vse štiri ladje.

Pri napadu slabejših sil angleškega letalstva v poslednji noči na zapadno Nemčijo je utrpel sovražnik hude izgube. Nočni lovci in protiletalski topovi so sestrelili 16 napadajočih bombnikov. Štiri nadaljnja angleška letala so bila sestreljena podnevi ob francoski zapadni obali.

Višji narednik Gildner je dosegel svojo 26. do 28., nadporočnik Lippe-Weissenfeld pa svojo 18. do 21. nočno lovsko zmago. Oddelek nočnih lovcev pod poveljstvom generalleutnanta Kammhuberja je tako v poslednji noči sestrelil 500. sovražnikovo letalo.

S finskega bojišča

Helsinki 27 marca s. Finsko vrhovno poveljništvo je snoči objavilo da je finsko topništvo na Karelski ožini včeraj močno oviralo sovjetske čete pri gradnji utrdb, pa tudi vso sovjetsko oskrbo v neposrednem zaledju bojišča. V nekem odseku, na katerem so bili zbrani močni sovjetski oddelki, je topništvo razdejalo vse obrambne naprave in strelske jarke. Odbit je bil sovražni napad na finske postojanke.

Na Aunuški ožini je prišlo do živahnih spopadov med topništvom in pehoto z obeh strani. Finsko topništvo je ponovno hudo obstreljevalo zbirajoče se sovražne oddelke.

V južnem odseku bojišča v vzhodni Kareliji je finsko topništvo uničilo 4 manjše sovražne utrdbe. Razdejan je bil tudi velik sovjetski tank.

Finske letalske sile so v vzhodnem delu Finskega zaliva uničile sovjetsko kolono, ki je prodirala po zaledenelem morju. V zraku nad Petrovskojem so se finski lovci spopadli s skupino najmodernejših sovjetskih strmoglavcev in so eno sovjetsko letalo sestrelili.

Živahni boji na vsej vzhodni fronti

Berlin, 27. marca. s. Snočnji nemški listi opozarjajo na najnovejše boje v dneh 24. in 25. marca na vzhodni fronti, ki so se zaključili z velikim sovjetskim porazom. Borbe, ki so se razvnele severnovzhodno od Gžatska, so se končale s sovražnikovim umikom, čeprav je vrgel v boj mnogo svojih tankov. Vsi njegovi napadi so bili neprestano odbiti. Nekemu sovjetskemu oddelku je uspelo prodreti med nemške postojanke, a tudi ta oddelek je bil kljub težavam, ki jih povzroča odjuga, pregnan in so mu bile prizadete velike izgube. Sovjetski oddelki so se ponovno pognali proti višini, ki so jo branile nemške čete, a vselej so se njihovi napadi izjalovili spričo nemškega koncentričnega obrambnega ognja. V nekem odseku bojišča je bil sovjetski napad odbit v borbi na nož. Po spopadu so nemške patrole naštele okrog tisoč padlih sovjetskih vojakov.

Tudi severnovzhodno od Ilmenskega jezera so izvedli sovjetski oddelki več napadov, ki pa so bili prav tako zaman. Sovjetske čete so imele hude izgube. Pri nekem napadu, ki ga je močno podpiralo sovjetsko topništvo, so bile sovražne izgube posebno velike zaradi nemškega zapornega ognja.

Nemška oklopna divizija, ki je prešla v protinapad, je zavzela več postojank in uničila nekaj sovražnih tankov, zaplenila mnogo strojnic in drugega orožja, zlasti protitankovskih pušk.

V južnem odseku vzhodnega bojišča je bilo vreme sicer zelo neugodno že od pričetka pomladi dalje, vendar pa so nemške letalske sile razvile živahno delovanje. V Doneški kotlini je bilo sestreljenih 29 sovražnih letal. Nemški bombniki in strmoglavci so ponovno napadli prometne zveze v sovražnem zaledju. Predvsem so bombardirali neko železniško križišče. Bombe so tam razdejale tri vlake ki so bili natovorjeni z vojnimi potrebščinami, 4 železniške stroje, poleg tega pa je bilo na vsej progi poškodovanih še mnogo drugih vlakov, železniških postaj in naprav.

Ob Antilih potopljena ameriška ladja

Buenos Aires, 27. marca s. Severnoameriško mornariško ministrstvo je objavilo da je sovražna podmornica na področju okrog Antilov obstreljevala in potopila neko severnoameriško stražno ladjo

Poletni čas v Turčiji

Carigrad, 27. marca d. S 1. aprilom bo v Turčiji uveden običajni poletni čas.

General Ugo Cavallero v Budimpešti

Obisk načelnika italijanskega generalnega štaba je znova potrdil orožno prijateljstvo Italije in Madžarske

Budimpešta, 27. marca s. Načelnik italijanskega generalnega štaba, general Ugo Cavallero, se od včeraj mudi v Budimpešti. Kmalu po svojem prihodu se je vpisal v knjigo obiskovalcev regenta in viceregenta. Obiskal je tudi maršala nadvojvoda Josipa. Nato je bil pri predsedniku vlade Kallayu in je imel z njim dolg in prisrčen razgovor. V večernih urah se je sestal z madžarskim vojnim ministrom generalom Bartho s katerim je imel prav tako dolg razgovor, ki je potekel v duhu prisrčnega prijateljstva in globokega tovarištva.

General Cavallero je bil s svojim spremstvom in v družbi italijanskega poslanika Anfusa tudi v fašističnem domu, kjer so mu fašisti iz Budimpešte priredili navdušen sprejem, na katerem so viharno vzklikali italijanskim oboroženim silam in neizbežni zmagi. Vojni minister general Bartha je priredil v čast generalu Cavalleru večerjo. Udeležili so se je med drugimi italijanski kmetijski minister Pareschi, ki se že nekaj dni mudi v Budimpešti, poslanik Anfuso, skupina nemških in japonskih ter drugih zavezniških višjih oficirjev. Pri večerji sta generala Bartha in Cavallero izmenjala prisrčni zdravici.

Dopoldne se je general Cavallero poklonil spomeniku padlih Madžarov in je obiskal tudi italijansko vojaško pokopališče. V družbi madžarskega vojnega ministra si je ogledal tudi nekaj objektov madžarske vojne industrije.

Obisk načelnika italijanskega generalnega štaba generala Cavallera in italijanskega kmetijskega ministra Carla Pareschija je zbudil veliko pozornost v vsej madžarski javnosti in tisku. Listi toplo pozdravljajo generala Cavallera in naglašajo, da njegov obisk potrjuje tesne prijateljske odnose med Italijo in Madžarsko, ki sta že preizkusili svoje tovarištvo tudi v vojni proti boljševizmu. Stiki vrhovnih poveljnikov italijanskih in madžarskih oboroženih sil spadajo v okvir tesnega sodelovanja oboroženih sil osi in njenih zaveznikov.

»Maggyar Orszag« naglaša da so se v generalu Cavalleru združile vse italijanske vojaške vrline. Minister Pareschi je odličen predstavnik fašističnega kmetijstva, ki daje velik delež narodu v vojni in jača njegov odpor. List tudi naglaša, da gre predvsem Duceju zasluga, da je italijanski narod na poti do zmage. Njemu velja tudi vsa zahvala madžarskega naroda, ki ne bo pozabil, da je bil prvi državnik, ki je zagovarjal pravice Madžarske, okrnjene z mirovnimi pogodbami. Madžarski narod stopa ob strani svojih velikih osnih zaveznikov in bo vztrajal ob njih do zmage, ki bo svetu zagotovila pravico in blagostanje.

»Pester Lloyd« pravi da se bo o priliki obiska generala Cavallera še bolj ojačilo tesno sodelovanje obeh držav. Naloge, ki jih morajo v sedanji vojni opraviti italijanske oborožene sile, so odločilnega pomena. Fašistična Italija je dokazala, da se morejo te naloge zmagovito rešiti. Italijanske oborožene sile, ki postajajo od dne do dne jačje, so že doslej vzdržale in bodo tudi v bodoče vzdržale z neustrašnim pogumom sunke angleškega imperija.

K obisku kralja Borisa v Nemčiji

V Berlinu opozarjajo, da je bolgarska vlada že pred časom zavzela odločno stališče proti boljševizmu

Berlin, 27. marca. V pristojnih nemških krogih so slej ko prej zelo molčeči glede razgovorov, ki jih je imel bolgarski kralj Boris z voditelji Nemčije. V nemškem zunanjem ministrstvu so včeraj izjavili, da nimajo nič pripomniti k besedilu uradnega poročila, ki je bilo o teh razgovorih izdano.

Na drugi strani pa berlinski opazovalci opozarjajo na velik pomen Borisovega obiska in poudarjajo, da je prišel ta obisk v dobi, ki pomeni važne priprave za dokončno zmago proti boljševiški vojski. Obenem opozarjajo, da se mora Bolgarija prav zmagoviti nemški vojski zahvaliti za uresničenje svojih lastnih nacionalnih aspiracij in z zadovoljstvom beležijo, da je bolgarska vlada že pred časom zavzela odločno in jasno stališče proti boljševizmu.

Da bi prikrili svoje sebične račune, si v Londonu izmišljajo vse mogoče stvari, kakor n. pr. dozdevne spore med Madžarsko in Rumunijo, samo da bi Stalina prepričali, da Rusija lahko sama dokonča vojno, ne da bi bilo treba Angležem intervenirati.

V tej igri pa zanima Berlin dejstvo, da je Stalin prav sedaj potrdil, da ima dovolj razlogov za drugačno mnenje. To Stalinovo stališče je na brezobziren način razložil včeraj sovjetski veleposlanik v Londonu Majski, ki je povsem odkrito postavil pike na i. Njegove izjave smatrajo v Nemčiji za zelo značilne.

S temi svojimi izjavami je Majski podrl vse papirnate zgradbe anglosaške propagande. Majski je namreč z vso odločnostjo dejal, da je letošnje leto odločilno nele za Sovjetsko zvezo, temveč za vse zaveznike. Ako zavezniki hočejo zares doprinesti svoj delež k skupni zmagi, je dejal Majski, potem mora Anglija takoj preiti v ofenzivo. Bojišče, na katerem se bo to leto odločila vojna, je vzhodno bojišče. Velika Britanija mora vreči na tehtnico vse, kar zmore, kajti v tem letu bo treba iztrgati Nemčiji iz rok pobudo na vseh bojiščih. Sovražnik hoče doseči odločitev v tem letu. Mi moramo stremeti po istem.

Ton teh izjav je dovolj dramatičen, da ne bi človek mislil na razloge, ki so Majskega dovedli do te lekcije Angležem. Glavni razlog njegovih izjav pa je očividno v tem posrednem priznanju, da sovjetska zimska ofenziva ni rodila pričakovanih uspehov niti kot minimalni program večje obrabe nemškega vojnega stroja. Na drugi strani so sovjetski napadi na vsej bojni črti imeli za posledico zmanjšanje ruskih oboroženih sil, tako da je njihova pripravljenost za bližnji spopad znatno okrnjena. Na drugi strani je verjetno, da razpolaga Stalin z zadostnimi informacijami glede dejanskih vojaških zmožnosti Anglije in glede pomoči, ki jo lahko tam dobi. Zdi se malo verjetno, da je Stalin mnenja, da bi Velika Britanija lahko nekaj storila, da pa noče. Prav včeraj je neki britanski vojaški kritik prišel do zaključka, da bi v sedanjih okoliščinah pomenila angleška ofenziva samomor. Po njegovem mnenju bodo Angleži in Američani še vse leto obsojeni na pasivno udeležbo v tej vojni. Revija, ki objavlja članek tega kritika dostavlja: Splošni položaj je tako temen in tako težaven za nas, za Američane in za Rusijo, da bi lahko ena sama vojaška zmota prinesla katastrofo. (Piccolo.)

Odmevi zahtev Majskega v londonskem tisku

Stockholm, 27 marca d. Govor, ki ga je imel sovjetski veleposlanik Majski ob podelitvi Leninovega reda štirim britanskim letalcem in v katerem je zahteval takojšnjo zavezniško ofenzivo, je naletel v Angliji na zelo značilen odmev. Govor so sicer objavili vsi londonski listi, toda previdno se izogibajoč vsakim obširnejšim komentarjem. Na splošno je londonsko časopisje izrazilo samo zadovoljstvo, ker so izjave Majskega v skladu z govorom Stalina in Litvinova, prav skrbno pa so se izognili obravnavanju tistega dela govora, ki zahteva takojšnjo zavezniško ofenzivo. Edino izjemo predstavljata »Daily Mail« in »Daily Herald«, ki pa je bil tudi dovolj previden, da se je izognil razmotrivanju o zahtevi po ofenzivi. List je edino omenil, da so bile Sovjetski zvezi dane že marsikatere obljube, in je izrazil upanje, da se bodo tudi uresničile. Zahteva pa »Daily Herald« samo takojšnjo anketo glede možnosti izpolnitve zahtev Majskega. Tudi laburistično glasilo previdno izraža upanje, da angleška vlada ne bi napačno razumela besed Majskega, da je namreč največja naglica nujna. Na drugi strani izjavlja »Daily Mail«, da hoče Nemčija še to leto doseči zmago in pripominja, da je to tudi cilj Stalina in da bi moral biti potemtakem tudi cilj Anglije. List zelo značilno ugotavlja, da se mora z zlomom Rusije razbliniti tudi britansko upanje v zmago.

Willkiejevi nauki ameriški javnosti

Rim, 27. marca. Londonski list »Daily Telegraph« je objavil dopis iz New Yorka, v katerem je posnel članek Rooseveltovega kandidata pri predsedniških volitvah Willkieja v ameriški reviji »Look«. V tem članku odgovarja Willkie med drugim tudi na vprašanje, ali veruje v ameriško zmago. Willkie piše:

Ta vera je danes podvržena trdi preizkušnji in moj duh je obupno vznemirjen. Nobenega dvoma ni, da imamo ljudi in gradivo za zmago, manjkajo nam pa tri stvari, izmed katerih prva je resnično in pravo poveljstvo, kakor sem sicer že večkrat javno opozoril na slabosti sedanje vlade. Obstoja pa še neka druga slabost, ki ima najslabše posledice v vsej državi, namreč, da prikrivamo resnico. Tretji činitelj, ki ga pogrešamo, ako bi hoteli zmagati, pa je ta, da se narod še ni zavedel, da je ta vojna njegova vojna. Celo dramatični komunikeji generala Mac Arthurja, celo dejstvo, da podmornice osi operirajo v bližini naše obale, in celo izguba mladih ameriških življenj niso bili zadostni elementi, da bi vzdramili našo državo. Vojno pri nas še vedno smatrajo kot neko strašno stvar, ki se dogaja nekje na drugem koncu sveta.

Londonski list »Observer« pa sam trdi, da bo Anglija zmogla spomladanske spopade samo, ako se bo znebila nevarnosti, da se tudi v njene vrste vrine duh, podoben onemu francoskih vojakov v Maginotovi liniji. (Piccolo.)

Nov ameriški poslanik v Londonu

Rim, 27. marca s. Ameriški list »Wallstreet Journal« je objavil vest da je Roosevelt baje ponudil Vinantu, sedanjemu veleposlaniku v Londonu, važen resor v ameriški vladi. Za veleposlanika v Londonu bi bil imenovan sedanji vojni minister Stimson.

Upor med francoskimi četami v Siriji

Carigrad, 27. marca d. Iz Sirije so prispele vesti, da je pretekle dni izbruhnil upor med afriškimi decaullističnimi francoskimi četami, ki so že dalje časa v vojašnicah mestnega okraja Hamidieh v Damasku. Ko so nekateri decaullistični častniki skušali vzpostaviti med uporniki red je prišlo do streljanja in je bilo več častnikov ubitih in ranjenih. Vojaški upor je trajal ves dan in ga je uspelo zatreti šele zvečer, ko je poveljništvo dobilo potrebna ojačenja.

Navodila Zveznega Tajnika Dopolavoru

Ljubljana, 27. marca.
Pokrajinski Zvezni Tajnik, ki je obenem predsednik Dopolavora, je na sestanku na sedežu Pokrajinskega Dopolavora v Ljubljani proučil delo te zaslužne ustanove in njen bodoči program. Po izčrpnem poročilu vrhovnega inspektorja in pokrajinskega tajnika, ki sta razložila izvršeno delo v mestu in pokrajini ter prikazala podatke o izvršenih storitvah. Po podrobnem pregledu bodočega programa je Zvezni Tajnik podal nekaj smernic za bodoče delo in za boljšo izvršitev predvidenih pobud.

Trgovinski sporazum med Bolgarijo in Turčijo

Ankara, 27. marca s. Trgovinska pogajanja med Turčijo in Bolgarijo so zaključena. Dosežen je bil sporazum med obema državama o novi trgovinski pogodbi, ki bo v kratkem podpisana.

KOČLJIV POLOŽAJ ANGLEŽEV V BIRMI

Angleške čete niti s podporo kitajskega ekspedicijskega zbora niso mogle ustaviti japonskega prodiranja

Tokio, 27. marca. Z zasedbo Andamanskega otočja in zavzetjem andamanskega glavnega mesta Port Blaira je Japonska še bolj poudarila svoj uspeh na Indijskem oceanu. Andamansko otočje, ki se skupno z Nikobarskim otočjem razširja v dolžino 1400 km od rta Negrais v Birmi do Kotaradže na Sumatri zapira tako zvani zaliv Pegi. Vseh otokov v tem otočju je okoli 2500 in tvorijo nekakšno zemljepisno predstražo Bengalskega zaliva. Port Blair je bil že l. 1941 pripravljen za obrambo proti morebitnim japonskim operacijam. Predaja Andamanskega otočja pomeni za Japonce veliko prednost, ker jim bo mogoče s teh oporišč razširiti operacijsko delovanje lastnega brodovja in s tem znatno skrajšati razdaljo do Cejlona.

Komunike, ki je bil včeraj izdan v Novem Delhiju o operacijah v severni Birmi, je še bolj vznemirljiv za Angleže kakor predvčerajšnji. Britansko poveljništvo je namreč prisiljeno priznati, da se japonski uspeh kaže na vsej črti. Uradno poročilo se glasi dobesedno:

Poročajo, da se velika mešana sovražna sila usmerja severno od Kjangina, na cesti ki vodi v Prome in k petrolejskim ležiščem v Birmi, ki so kakih 65 km severno od Proma. Slična japonska sila je baje že prodrla v pokrajino Minhalt-Taravaddi. V smeri Pegu-Jomas ni bilo mogoče vzpostaviti doslej še nobene zveze. Poročajo nadalje, da je sovražnik spustil osamljene padalce, bržkone z namenom, da organizirajo domače izdajalce. Kitajski ekspedicijski zbor na južnem bojišču se je spopadel s tajskimi in japonskimi četami v pokrajini Jethsle-Tungu. Sovražnik je utrpel izgube. Naše izgube so bile manjše spričo srditega odpora naših čet, zlasti pa kitajskega ekspedicijskega zbora, vendar pa je sovražnik obkolil Tungu in je zasedel Tiungom 20 km severno od Tunga. Kitajske čete v mestu Tungu, ki so dobro oborožene, bodo morda mogle vsaj tako se pričakuje vztrajati, dokler ne bodo osvobojene.

Glede obkolitve Tunga je v Novem Delhiju izšlo še naslednje poročilo:

Britanske in kitajske čete, ki drže prednje postojanke na višini Tunga, so sedaj povsem osamljene, ker se je sovražniku posrečilo presekati njihove zveze z zaledjem. Japonci so vrgli v borbo na tisoče svojih mož, pripadajočih najboljšim napadalnim četam, ki se jim je posrečilo zasesti pri kraju Tehri glavno cesto, ki vodi iz Tunga proti Mandalayu. Zavezniki so sicer prešli v protinapad, da bi pognali sovražnika z novih postojank, toda doslej ni drugega znano, kakor to, da je v teku velika bitka v tej pokrajini.

Iz Čungkinga javljajo, da operirajo veliki oddelki motorizirane japonske pehote v pokrajini reke Piju. Zastopnik kitajske vlade je izjavil, da se srdite borbe vodijo zlasti v pokrajini mesta Tungu, kjer se Kitajci skušajo z vsemi silami upirati Japoncem, ki pa nezadržno prodirajo proti severu. Po izjavi tega zastopnika so Japonci vrgli v borbo tri divizije, ki jih podpira 250 letal, tako da se že kažejo obrisi uspešne japonske ofenzive ob cesti iz Mandalaya v Prome. (Piccolo)

Birmanski prostovoljci

Tokio, 27. marca. (Domei.) Iz Ranguna javlja poročevalec lista »Jomiuri«, da je bila 25. marca pred kolodvorskim poslopjem v Rangunu prirejena velika parada birmanskih prostovoljskih čet, ki odhajajo na fronto. Pred japonskim vojnim poveljništvom je v sprevodu defiliralo več desettisočev birmanskih prostovoljcev, ki odhajajo na operacijsko področje v severni Birmi. Rangunsko prebivalstvo je prostovoljcem priredilo navdušene ovacije.

Japonska kontrola nad prometnimi zvezami

Tokio, 27. marca s. Japonski glavni stan je objavil, da japonske oborožene sile od 17. marca dalje kontrolirajo vse letalske in pomorske zveze z Novo Gvinejo, Salomonskim otočjem, severno Avstralijo, Bengalskim zalivom in Andamanskim otočjem. Japonska mornariška letala dan za dnem bombardirajo sovražne vojne naprave in oporišča. V zadnjih dneh so posebno hudo napadala Port Darwin, Port Derby, Broome, Windham, otok Horn, Port Moresby, Tulagi in Port Blair.

Obrambni ukrepi v Madrasu

Bangkok, 27. marca s. Radijska postaja v New Delhiju je objavila, da se v Madrasu naglo pripravljajo za obrambo in protiletalsko zaščito, ker že resno računajo z bližnjimi japonskimi letalskimi napadi.

Zaskrbljenost v Angliji

Stockholm, 27. marca d. Dopisniki švedskih listov javljajo iz Londona, da tamkaj z naraščajočo zaskrbljenostjo spremljajo razvoj vojaškega položaja v Birmi. Posebno skrbijo Angleže naraščajoče dezertacije domačinskega vojaštva v sestavu čet, ki vzdržujejo v Birmi obrambo, nič manj pa se merodajnim krogom v Londonu ne zdi nevarna splošna podpora, ki jo domače prebivalstvo nudi napredujočim japonskim četam. Angleški listi in angleški radio označujeta borce za svobodo Birme, ki beže iz britanskih čet, kot izdajalce, toda to označevanje tudi v sami britanski javnosti ne žanje zaželenega uspeha, zaradi česar je cenzura v Londonu sedaj pričela izločati od objav vsa poročila o stremljenjih osvobodilnega gibanja v Birmi, zlasti ker se v merodajnih angleških krogih boje, da taka poročila ne bi imela za Anglijo neugodnih posledic tudi med prebivalstvom Indije. V Londonu smatrajo, da se je položaj v Birmi še nadalje poslabšal, odkar so japonske čete okupirale Andamansko otočje, ki predstavlja novo važno japonsko oporišče, s katerega japonske pomorske sile lahko uspešno ovirajo transporte britanskih vojaških ojačenj v Birmo.

Angleži opustošili Port Moresby

Šanghaj, 27. marca d. Iz Melbourna poročajo, da so britanske čete požgale Port Moresby na vzhodnem delu Nove Gvineje. Port Moresby je glavno mesto avstralskega mandatnega ozemlja na Novi Gvineji, ki ga je japonsko letalstvo zadnji čas skoraj vsak dan silovito bombardiralo. Poročilo iz Melbournea pravi, da so britanske čete mesto že zažgale, potem ko je bilo iz njega izseljeno vse belo prebivalstvo. Sedaj sta po avstralskih poročilih mesto in luka Moresby le še kup razvalin. Vse važne naprave, poslopja, skladišča in delavnice so britanske čete po svoji običajni taktiki »požgane zemlje« do tal razdejale. Poročilo iz Melbourna opisuje požgani Moresby kot »mesto duhov«, v katerem ni več nikakega življenja. K sedanjim poročilom iz Avstralije je vredno pripomniti, da še ni dolgo ko so tako v Avstraliji kakor tudi v Londonu zatrjevali, da bodo britanske oborožene sile Port Moresby branile do zadnjih možnosti.

Obsedno stanje v severni Avstraliji

Šanghaj, 27. marca. d. Iz Melbourna javljajo, da je bilo obsedno stanje, ki je veljajo doslej samo za izolirane predele v obalnem pasu severne Avstralije, sedaj razširjeno na vse pokrajine severne Avstralije.

Na Filipinih

Buenos Aires, 27 marca. s. Severnoameriško vojno ministrstvo je objavilo, da je 54 japonskih težkih bombnikov hudo napadlo utrjeni otok Corregidor ob vhodu v Manilski zaliv. Napad je trajal celih 6 ur.

Tudi na polotoku Bataanu so se razvnele srdite borbe.

Lizbona, 27. marca. d. Iz Washingtona javljajo, da je ameriško vojno ministrstvo včeraj v posebnem poročilu objavilo velike japonske napade na vhod v Manilski zaliv. Po washingtonskem poročilu so siloviti napadi japonskega letalstva na tamkajšnje ameriške vojaške objekte trajali celih 6 ur. Japonski bombniki so predvsem napadli ameriške postojanke v trdnjavi Corregidor. Pri enem izmed teh napadov je sodelovalo 54 japonskih bombnikov. Istočasno kakor Corregidor so japonske letalske sile napadle tudi razne ameriške postojanke na polotoku Bataanu.

Manila, 27. marca, s. Listi poročajo, da je bilo ubitih 8 filipinskih policijskih agentov pri očiščevalnih operacijah v borbi proti preostankom ameriških oboroženih sil v pokrajini Pampagnas. Trije policijski agenti so bili ranjeni. Oddelek filipinske policije je pri tem sodeloval z japonskimi četami. Po kratki borbi so bili Američani pognani v beg. Na bojišču je obležalo več mrtvih. Mnogo Američanov je bilo ujetih.

Quezon živ

Šanghaj, 27. marca. d. Iz Melbourna javljajo, da je tamkajšnja radijska postaja v zvezi z govoricami o usodi bivšega predsednika Filipinov Emanuela Quezona danes objavila vest, da se bivši filipinski predsednik nahaja v Avstraliji in da je njegovoe stanje povsem povoljno. Kakor znano, boleha bivši filipinski predsednik na tuberkulozi.

Obnova normalnega življenja na Baliju

Tokio, 27. marca (Domei) Poseben dopisnik japonske poročevalske agencije javlja z otoka Balija, da sta se počasi na otok zopet vrnila mir in normalno življenje. Uprava otoka Balija je še vedno v rokah osmih guvernerjev, ki opravljajo svoje posle pod kontrolo japonskih vojaških oblasti. Nizozemske čete ob naglem japonskem napadu niso imele mnogo časa, da bi se mogle poslužiti priljubljene taktike »požgane zemlje« in tako je vojna vihra na tem rajskem otoku zasekala le sorazmerno lahke rane. V obeh večjih mestih na otoku v Pasar'u in Singardši je bila le za nekaj časa ustavljena preskrba z električnim tokom. Druga če mesti nista skoraj nič trpeli. Ceste, ki so jih nizozemske čete na svojem umiku porušile, so bile med tem v pretežni večini zopet popravljene. Dela je izvršil poseben prostovoljski oddelek domačinov. 3000 Kitajcev, ki imajo v rokah vso trgovino na otoku Baliju, se je vrnilo na svoja bivališča in ti kitajski trgovci v polnem obsegu sodelujejo z japonsko vojsko in oblastmi.

Iz japonske diplomatske službe

Nov veleposlanik v Vichyju — Prvi japonski poslanik v Vatikanu

Tokio, 27. marca (Domei) Japonska vlada je objavila uradno poročilo, da je bil dosedanji namestnik japonskega veleposlanika pri francoski vladi v Vichyju, Ken Harada, imenovan za posebnega pooblaščenca japonskega poslanika v Vatikanu.

Dosedanji japonski poslanik v Švici, Takanobu Mitani je bil istočasno imenovan za novega japonskega veleposlanika v Vichyju kot namestnik prejšnjega veleposlanika Sotomacu Katoja, ki je nedavno umrl.

Tokio 27 marca (Domei) V tokijskih diplomatskih krogih soglasno odobravajo imenovanje bivšega japonskega poslanika v Švici, Takanobu Mitanija za novega japonskega veleposlanika v Vichyju in izražajo sodbo, da ni bilo za novega poslanika pri francoski vladi mogoče izbrati primernejše osebnosti. Novi veleposlanik ima najgloblje razumevanje za vse francoske posebnosti in politične smernice. Diplomatski krogi v Tokiu si obetajo od imenovanja novega veleposlanika v Vichyju poglobitev odnošajev med Japonsko in Francijo, ki so že sedaj najboljši prijateljskega značaja navzlic težavam, ki jih vsiljuje mednarodni položaj. Pod spretnim vodstvom novega veleposlanika Mitanija, ki je že ob raznih prilikah dokazal svoje sposobnosti, bodo zveze med Tokijem in Vichyjem postale v bodoče še tesnejše. Novi veleposlanik Mitani je star 51 let in velja za enega najspretnejših diplomatov v službi japonskega zunanjega ministrstva.

Tokio 27 marca (Domei) K imenovanju posebnega japonskega poslanika Ken Harade v Vatikanu je zunanje ministrstvo v petek dopoldne objavilo naslednje službeno pojasnilo:

Z namenom, da bi se sedanji prijateljski odnosi med Japonsko in Sv. stolico še bolj utrdili, se je japonska vlada odločila, da pošlje ministra Ken Harado še posebej v državo vatikanskega mesta. Glede na sedanji svetovni položaj, kakor tudi glede na dejstvo, da živi v veliki vzhodni Aziji mnogo pripadnikov rimsko-katoliške vere, pomen prijateljskih odnošajev in medsebojnega kontakta med Japonsko in Sv. stolico skoraj ne potrebuje nobenega dodatnega pojasnila.

Posebni japonski poslanik v Vatikanu, Ken Harada je dalje časa deloval pod bivšim japonskim veleposlanikom v Parizu, Renzom Savado, ki je označil Harado kot idealno osebnost za novo poslaniško mesto. Harada velja kot eden najboljših izkušenih diplomatov v japonski zunanjepolitični službi in je nad 10 let služil v japonskem tajništvu pri Društvu narodov. Ko se je japonsko poslaništvo izselilo iz Pariza, je Harada kot edini preostali član veleposlaništva ostal v Parizu do izbruha vojne med Nemčijo in Sovjetsko zvezo.

Tokio 27 marca (Domei) Službeni zastopnik japonskega informacijskega urada Hori je na današnji tiskovni konferenci izjavil o imenovanju posebnega japonskega poslanika pri Vatikanu Kena Harade, da v tehničnem pogledu ne pomeni formalnega pričetka diplomatskih odnošajev, marveč gre za izvajanje diplomatskih odnošajev de facto. Naglasil je, da uživa apostolski delegat eks. monsignor Paul Marella, nadškof v Docleu, ki biva na Japonskem že od l. 1937, v polni meri vse diplomatske privilegije. K tej izjavi je zastopnik informacijskega urada še pripomnil, da pošilja tokrat Japonska prvič svojega diplomatskega delegata v Vatikan.

Riomski proces

Riom, 27. marca. Včerajšnja razprava pred riomskim sodiščem se je začela z zaslišanjem generala Preauda, ki je izjavil, da so francoski vojski primanjkovale vse vrste potrebščin, zlasti pa je bilo premalo vežbališč za čete. Priča sicer ugotavlja, da je Francija na Gamelinovo pobudo mnogo storila za organizacijo svoje vojske. Vzroke poraza je po njegovem mnenju treba iskati predvsem v izključno obrambni politiki in v poslabšanju morale, ki ga je zakrivila politična demagogija. Med drugim je general Preaud navedel, da je parlament preprečil zgraditev nekega vežbališča za vojsko. Obtoženec Daladier je k tej izjavi pripomnil, da je šlo za težkoče v pogledu razlastitve terena.

Podpolkovnik Verdurad, rezervni oficir, ki je med vojno služil v vodstvu protiletalskega topništva v vojnem ministrstvu, je izjavil, da francoska vojska predvsem ni razpolagala z izvidniškim letalstvom in da izvidniška letala v novembru 1939 niso bila niti v gradnji.

General Leyer se je pritoževal nad pomanjkanjem konjenice in oklopnih avtomobilov in je pripomnil, da je bilo treba čakati do marca leta 1940., preden so se nekatere edinice spremenile v motorizirane edinice. Tudi število avtomatskih strojnic ni bilo veliko in prevoznega materijala je primanjkovalo povsod. Priča je opozorila nadalje tudi na pomanjkanje tankov in prevoznih avtomobilov. Po zaslišanju generala Leyerja je bila razprava preložena na danes. (Piccolo.)

Radio Ljubljana

SOBOTA, 28. MARCA 1942-XX

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pisana glasba — v odmoru napoved časa. 8.15 Poročila v italijanščini. 12.15: Poje tenorist Anton Sladoljev na kitari ga spremlja Stanko Prek. 12.40: Trio Emona. 13. Napoved časa — poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.20: Orkester Cetre vodi dirigent Barzizza. 14: Poročila v italijanščini. 14.15: Radijski orkester, vodi dirigent D. M. Šijanec — orkestralna glasba. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.10: Prenos iz Kr Opere: prvo in drugo dejanje: Otmar Gerster: Evnuh Arden — v odmoru predavanje v slovenščini 18.30: Dr. Šimec: Zdravje gospodinje — gospodinjsko predavanje v slovenščini. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Simfonična glasba. 20: Napoved časa — poročila v italijanščini 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.40: Pesmi vojnega časa 21: Prenos iz gledališča »La Fenice« iz Benetk: Verdi: Traviata — tretje in četrto dejanje — v odmoru predavanje v slovenščini. 22.10: Adamičev orkester igra. 22.45: Poročila v italijanščini.

Gospodarstvo

Predpisi o proizvodnji in razdeljevanju tehničnega lesa

Da se enotno organizira proizvodnja in razdeljevanje tehničnega lesa je Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino izdal naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« 25. t. m. in je stopila s tem dnem v veljavo. S to naredbo se uveljavijo podobni predpisi glede prometa z gradbenim lesom, ki veljajo na ostalem ozemlju Kraljevine.

Prijava zalog

Kdorkoli ima na enem kraju ali na raznih krajih več kakor 10 m³ tehničnega lesa, je dolžan prijaviti svojo zalogo preko občine Pokrajinski zvezi delodajalcev. Sindikalno nevčlanjene ustanove morajo vložiti prijave za Zbornico za trgovino in industrijo v Ljubljani. Za tehnični les se šteje les, ki je prikladen za kakršno koli rabo, izvzemši drva in bukov les za izdelovanje celuloze in oglja. Prijave se morajo sestaviti na posebnih obrazcih, ki so že na razpolago in jih razdeli Pokrajinska zveza delodajalcev. Predložiti pa se morajo do 5. aprila. Prijave morajo navajati količino na dan 31. marca.

Ves prijavi zavezani tehnični les se postavlja z dnem, ko stopi ta naredba v veljavo, pod zaporo na razpolago Visokega komisarijata in se ne sme ne odsvojiti ne ukoriščati, tudi ne za lastno rabo, brez predhodne odobritve Zbornice za trgovino in industrijo v Ljubljani. Brez posebne odobritve pa je dovoljena odsvojitev med gozdnimi lastniki, industrijci in trgovci, ki bivajo v Ljubljanski pokrajini in imajo redno protokolirane tvrdke za proizvodnjo lesa ali za trgovino z lesom. Glede ukoriščanja lesa po industrijskih tvrdkah, kolikor les že imajo, velja zapora samo za tiste količine, ki presegajo potrebo za mesec april.

Prejemna in oddajna knjiga

Z dnem ko je stopila ta naredba v veljavo, morajo voditi prejemno in oddajno knjigo vsi, ki izvršujejo lesno trgovino ali industrijo, nadalje prevzemniki gozdne sečnje za proizvodnjo tehničnega lesa in lastniki gozdov z več kakor 10 ha površine, ki samo izkoriščajo svoje zemljišče. Prejemno in oddajno knjigo vidira in razdeli Pokrajinska zveza delodajalcev. Knjiga mora izkazovati po dnevih prejete in oddane količine, vrsto in izdelavo tehničnega lesa z imenom prodajalca in kupca. Iz te knjige mora biti nadalje razvidno: zaloga lesa, promet in shranišča posameznih količin.

Mesečne prijave

Ne glede na prijavno obveznost glede zalog na dan 31. marca, morajo tvrdke, ki so po tej naredbi zavezane voditi prejemno in oddajno knjigo, mesečno prijavljati Pokrajinski zvezi delodajalcev na posebnem obrazcu prejemni in oddajni promet in zalogo na zadnji dan meseca, ločeno po vrsti, izdelavi in kakovosti. Te mesečne prijave se morajo vložiti do petega dne naslednjega meseca, na katerega se nanaša prijava in jih je treba sestaviti ločeno za vsak kraj in za vsako podjetje ali shranišče, kjer so zaloge.

Prijava kupoprodajnih pogodb

V desetih dneh od uveljavljenja te naredbe, to je do 4. aprila, morajo vsi lastniki gozdov, z več kakor 10 ha površine, nadalje lesni trgovci in industrijci, kakor tudi zakupniki sečenj prijaviti Zbornici za trgovino in industrijo vse na tehnični les se nanašajoče kupoprodajne in dobavne pogodbe in pogodbe glede zakupa sečnje, ki naj se izvrše ali se že izvršujejo. Poznejše sklenjene pogodbe se morajo prijaviti v osmih dneh od dneva sklenitve. Prijavam morajo biti priložene pogodbe v izvirniku; poleg tega morajo prijave navajati naslednje podatke: 1) ime in naslov prodajalca in kupca, 2) nadrobni popis prodanega blaga po trgovinskih uzancah, 3) kraj kjer je blago, 4) stanje obdelave blaga, 5) dobavni rok, 6) plačilne pogoje, 7) nakladalno in prevzemno postajo, 8) morebitne posebne določbe glede prodajne pogodbe oziroma dobave. Po priloženih listinah preizkusi Zbornica navedbe v prijavi, registrira prijave, vidira njih priloge ter priloge vrne prijavitelju. Morebitne spremembe prijavljenih pogodb in izvršitev pogodb z dobavami se mora naznaniti zbornici. Prijavi so zavezani tudi tisti, ki so prijavili kupoprodajne pogodbe z nemškmi izvelniki po naredbi z dne 4. februarja 1942-XX.

Odbor za ureditev proizvodnje in prodaje lesa

Pri Zbornici za trgovino in industrijo se ustanavlja odbor, ki mu predseduje ravnatelj te zbornice in ki sestoji iz po enega odposlanca VIII. oddelka Visokega komisarijata, gozdnega odseka Visokega komisarijata, Gozdne milice, Pokrajinskega združenja trgovcev, Pokrajinskega združenja industrijcev in Pokrajinskega združenja kmetovalcev. Odbor predlaga Visokemu komisarju odredbe, ki se nanašajo na enotno ureditev proizvodnje in prodaje tehničnega lesa in na morebitno določitev kontingentov proizvodnje, dodelovanja posameznih kakovosti tehničnega lesa kakor tudi na oddajne cene.

Kazni

Kdor ne predloži, da si je v to zavezan, prijave o zalogi tehničnega lesa, mesečne prijave ali prijave dobavnih pogodb ali še da nepopolne ali netočne prijave, kdor odsvoji ali izkoristi tehnični les, ki je pod zaporo, in kdor ne vodi, dasi je v to zavezan, prejemne ali oddajne knjige ali knjigo vodi drugače, kakor je predpisano, se kaznuje — če dejanje ni huje kaznjivo — v denarju z globo od 1000 do 5000 lir, v hujših primerih pa tudi z zaporom do dveh mesecev. Vselej se odredi zaplemba blaga, poleg tega pa se lahko odredi začasni ali trajni odvzem obrtne pravice. Prekrški se ugotavljajo in sodijo upravno po postopku iz naredbe z dne 26. januarja 1942-XX. V izvrševanju kazenskega zakona veljajo predpisane prejemne in oddajne knjige kot javne listine. Opustitev vpisa ali netočno vpisovanje se kaznuje s kaznimi, določenimi za ponarejanje javne listine.

Rastoča italijanska proizvodnja umetnih tekstilnih vlaken

Vodilni koncern italijanske industrije umetnih tekstilnih vlaken Snia Viscosa je te dni izdal svoje poročilo za leto 1941., ki navaja med drugim naslednje Industrija umetnih tekstilnih vlaken je lani glede na vojno nadalje povečala proizvodnjo. Celotna svetovna proizvodnja je znašala okrog 1300 milijonov kg (od tega 588 milijonov kg umetne svile in 672 milijonov kg celulozne volne). Svetovna proizvodnja umetne svile se je lani povečala za 10%, proizvodnja celulozne volne pa za 15%. Na Italijo in Nemčijo je lani odpadlo 76% celotne evropske proizvodnje ali 44% svetovne proizvodnje. Poročilo poudarja velik pomen italijansko-nemškega sporazuma o ureditvi proizvodnje in o izvozu tekstilnih vlaken za gospodarsko obnovo Evrope. Italijanska proizvodnja umetnih tekstilnih vlaken je tudi lani zabeležila nov napredek ter se je v primeri s prejšnjim letom nadalje znatno povečala. Izvoz celulozne volne se je znova dvignil, medtem ko je izvoz umetne svile nekoliko nazadoval. Italijanski trg je imel lani na razpolago znatno večjo količino umetnih tekstilnih vlaken kakor v prejšnjem letu. Sama prosukcijska kapaciteta tvornic družbe Snia Viscosa se je od leta 1930. poštirinajstorila.

Družba je posvetila posebno pozornost oskrbi tvornic s celulozo. To vprašanje je podjetje v znatni meri rešilo z ustanovitvijo in razširjenjem velike tvornice Torviscosa, ki pridobiva celulozo iz trsja. Kot nov postranski proizvod te tvornice je zabeležiti metilni alkohol. Navzlic raznim težkočam je bil izpolnjen produkcijski načrt za proizvodnjo umetne volne iz kazeina (lanital). Pod okriljem družbe Snia Viscosa je bila lani v Španiji ustanovljena družba »Sniace«, ki je pričela izdelovati umetna tekstilna vlakna po patentih družbe Snia Viscosa. V koncern družbe Snia Viscosa spada tudi družba Cisa Viscosa, ki je lani povišala glavnico od 151 na 257 milijonov lir. Sama družba Snia Viscosa je imela lani pri glavnici 1050 milijonov lir za 127.4 milijona lir čistega dobička (prejšnje leto 83.7) in bo izplačala nespremenjeno 11% dividendo.

Gospodarske vesti

= **Skrčenje hmeljskih nasadov v Savinjski dolini.** Šef civilne uprave za Spodnjo Štajersko je z najnovejšo odredbo predpisal načrt za zmanjšanje hmeljskih nasadov v Savinjski dolini. Hmeljski nasadi se bodo povprečno skrčili za 70% v primeri z obsegom v letu 1940. Hmeljsko področje obsega 19 občin. Izven teh občin se morajo vsi hmeljski nasadi odstraniti in nadomestiti z drugimi kulturami. Savinjsko hmeljsko področje obsega občine: Celje, Arja vas, Žalec, Sv. Peter, Polzela, (brez katastralnih občin Sv. Andraž in Dobrič), Braslovče, Paka, Vransko, Tabor, Prebold in sosedne občine Škofja vas, Šmartno, Vojnik, Nova cerkev in Dobrna. Hmeljsko področje Marenberg pa obsega občine Marenberg, Muta, Vuzenica in Vuhred. Posebna komisija bo za vsako posestvo določila površino hmeljskih nasadov. Predvsem se bodo skrčili nasadi na področju, kjer se pridela slab hmelj. Oni, ki niso pravi kmetje, bodo morali pridelovanje hmelja opustiti. Prav tako bodo opuščeni nasadi na posestvih, ki jih upravlja komisarijat za utrditev nemštva.

= **Kolinska tovarna hranil d. d.** v Ljubljani objavlja v »Službenem listu« svojo bilanco za preteklo leto. Družba je imela pri delniški glavnici 1.52 milijona lir v preteklem letu 228.900 lir čistega dobička. K temu je prišteti še prenos dobička iz prejšnjega leta v višini 37.900 lir. Celotna bilančna vsota je znašala 2,509.000 lir. Za preteklo leto bo družba izplačala 12% dividende.

= **Poostreni predpisi za mletje pšenice v Srbiji.** Žitna centrala v Beogradu je izdala poostrene predpise glede mletja pšenice. Odslej morajo mlini iz 100 kg pšenice izmleti 90 kg enotne moke in 8 kg otrobov. Glede na povečan odstotek zmletja bodo morali mlini spričo nespremenjene prodajne cene moke oddati fondu za izravnavo cen po 25 din od 100 kg pšenice.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 28. marca: ob 17.30 Človek, ki je videl smrt. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Nedelja, 29. marca: ob 14. Jurček. Mladinska predstava. Izven. Cene od 15 lir navzdol.
Ob 17.30 Zaljubljena žena. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

Victor Eftimiju: »Človek, ki je videl smrt«. Tridejanska romunska komedija, katere dejanje se godi v polpreteklem času. V njej je duhovito ironizirano provincijalno življenje in malomeščanska jara gospoda s svojim mišljenjem in čustvovanjem, ter hrepenenjem po pomembnosti in časteh. Osrednji lik dejanja je potepuh-pustolovec, čigar miselnost povzroči konflikte in dejavnost. Igrali bodo: Cesar, Gabrijelčičeva, Simčičeva, Vl. Skrbinšek, Raztresen, Jan. Režiser in inscenator: inž. B. Stupica.

Nedelja v Drami. Ob 14. uri: P. Golie mladinska igra: »Jurček«. Pestra bajka za mladino. Veselo, zabavno dejanje, ki pokaže dogodivščine neumnega a dobrega Jurčka in treh popotnih godcev. Babna bitja, živali itd. nastopajo v tej ljubki pravljici. Režiser in inscenator: B. Stupica, scenska glasba: B. Adamič. Cene od 15 lir navzdol. — **Ob 17.30 uri: Cenzato: »Zaljubljena žena«.** Sodobna slika iz življenja. Osrednje dejanje je borba žene in ljubice za ljubezen zakonskega moža. Režiser: prof. Šest. Znižane cene od 12 lir navzdol.

OPERA

Sobota, 28. marca: ob 17. Sveti Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Nedelja, 29. marca: ob 11 Indija Koromandija. Premiera. Izven. Znižane cene od 16 lir navzdol.
Ob 17 Don Pasquale. Izven. Cene od 18 lir navzdol.

Premiera učinkovite opere za velike in male otroke bo v nedeljo ob 11. uri v Operi. Uprizorili bodo Leharjevo delo »Indija Koromandija«. Zgodba o dveh lenih čevljarskih vajencih, ki se napotita zapeljana od duha lenobe, Lenigoja iskat srečo v deželo vseh lenuhov in požeruhov, je mikavna in poučna in vsebuje osem slik.

Kulturni pregled

Titus Livius

Letošnja proslava 2000letnice zgodovinarja Tita Livia vzbuja zanimanje za življenje in delo velikega Padovanca, ki je postal poveličevalec Rima in njegove preteklosti prav na križpotju rimske zgodovine — ob prehodu v cesarsko dobo. V Neaplju je pravkar izšla knjiga Vincenza Dattila »Tito Livio — una visione e un'opera«, ki poroča o nji Edounardo Gennarini v najnovejšem »Meridiano di Roma«. Titus Livius, ki je umrl v letu 17. po Kr., je spisal zgodovinsko delo, obsegajoč 142 knjig. Izmed teh je ohranjenih prvih deset knjig, ki obravnavajo rimsko zgočovino od ustanovitve mesta do samnitskih bojev, nadalje knjige 21 do 45, t. j. od začetka hanibalske vojne do triumfa Lucia Amilia Paula (218--167 pr. Kr.). Livijeva zgodovina Rima je segala do Drusove smrti l. 9. pred Kr. Pisca je najbrž preprečila smrt, da bi zaključil z Avgustovo smrtjo.

Kaj je z ostalim delom Tita Livia? Ali bo njegova veličastna zgodovina Rima ostala za vedno torzo? Ne bodo nikdar več odkrili manjkajočih delov velikopotezno zasnovanih »Libri ab urbe condita?« Nekatere ostanke so pozneje odkrili, tako odlomke iz 91. knjige. Iz citatov nekaterih poznejših pisateljev bi smeli sklepati, da so še poznali tiste knjige Livijeve zgodovine, ki so nekako od konca rimskega imperija neznane.

Zapisana so preganjanja cesarja Caligule, čeprav je njih obseg ostal nejasen. Mnogi dvomijo, da bi bili na odredbo tega tirana uničeni res vsi izvodi Livijevega dela. Dattilo omenja, da so po novejših iognanjih poznali v času gramatika Prisciana (6. stoletja po Kr.) vseh 142 knjig in vse do 8. stoletja je bil ohranjen vsaj večji del Livijevega dela. V desetem poglavju navedenega spisa piše Dattilo o slabem upanju, da bi se izgubljeni deli še našli v Herculanu. Najnovejše izkopanine v sektorju vile Pisonov so prinesle na dan večjo množino papirov, ki vsebujejo grška dela in ki do danes še niso bili do kraja proučeni. Ali je med njimi tudi kakšen del Livijevega spisa? Vsak odgovor na to in vsako upanje v nadaljnje najdbe je samovoljno. Vzlic temu teoretično ni mogoče reči, da je bila izrečena zadnja beseda in da je upanje v odkritje Livijevih manjkajočih knjig izgubljeno za vse večne čase.

Umljivo je, da so zgodovinarji in poznavalci stare literature iskali vsa zadnja stoletja izgubljene knjige Tita Livia. Tako je nastala cela »zgodovina« izgubljene zgodovine in se navajajo razni falsifikati, mistifikacije in zmote. Med drugim vzbudilo mnogo hrupa »odkritje« Pietra della Valle, ki je videl l. 1615 kodeks s celotnim Livijevim delom v dvorni knjižnici turških sultanov v Carigradu. O tem kodeksu pa pozneje ni mogel nihče nič izvedeti. L. 1700 je frater Cappellano Vella raztrobil v svet, da je dobil v roke celotno Livijevo delo v arabskem prevodu. Tudi to se je izkazalo kot mistifikacija. Pred petnajstimi leti je prišla iz Neaplja vest, ki je vzbujala podobne nade, vendar se je kmalu pokazalo, da gre za zmoto, če ne za zavestno prevaro.

Tako se bo slavila tudi 2000letnica Tita Livia, ne da bi se izpolnil večstoletni sen o odkritju manjkajočih delov njegove mogočne zgodovine starega Rima. A že to, kar je bilo ostalo za njim, zagotavlja slavnemu Padovancu nesmrtno ime med prvimi, ki so poveličevali slavo Rima in med prvimi, ki so postavili vzglede za obravnavanje preteklosti naroda in držav.

ZAPISKI

»Konverzacija z Beethovnom. Znano je, da je bil Beethoven dolga leta gluh in je mogel govoriti z drugimi samo tako, da so mu napisali v zvezek svoje odgovore. V zapuščini nesmrtnega skladatelja so našli okrog 400 takih zvezkov, ki jih je nekaj časa po mojstrovi smrti dobil njegov prijatelj Anton Schindler. Le-ta pa je začudo uničil večino teh, za Beethovnov življenjepis tako važnih zvezkov. Tako je 260 zvezkov za vedno izgubljenih, najbrž zato, ker je Schindler hotel veljati za Beethovnovega najboljšega prijatelja, a ti zvezki so pokazali kaj drugega, njemu morda celo nevšečnega. Preostale zvezke je l. 1846 kupila pruska država in šele sedaj jih je začela izdajati Pruska državna knjižnica. Izšlo bo osem knjig v kakih 40 snopičih. Prvi snopiči so pravkar izšli.

Nekatere nove italijanske knjige. Arturo Farinelli je izdal »Nuovi saggi e nuove memorie«, Luigi Ugolini »Il romanzo di Michelangelo«, Enrico Castelli svoje »Impressioni di viaggio« Silvestro Carotenuto izbor iz Galilea Galilei, Adalmo Damerini študijo »Classicismo e Romanticismo nella Musica«, Corrado Alvaro spomine na mladost »Il viaggio«, Gianfranco Contino pa knjigo literarnih študij in kritik »Un anno di letteratura«.

Kronika

* **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list za Ljubljansko pokrajino« št. 24. z dne 25. marca 1942-XX. objavlja določitev časa za zatemnitev, predpise za kolesarski promet predpise o proizvodnji in razdeljevanju tehničnega lesa in cenik za zelenjavo in sadje št. 12.

* **Pogoji za sprejem bolnikov v Ljubljansko bolnico.** Splošna bolnišnica v Ljubljani prosi vse občine v Ljubljanski pokrajini, naj obveste svoje občane, da se sprejemajo v bolnišnico bolniki le pod sledečimi pogoji: 1. S seboj morajo prinesti predpisano bolniško nakaznico — člani bolniških blagajn; 2. potrdilo o zaposlitvi — javni nameščenci; 3. plačila nezmožni — ubožno spričevalo z izrecno pripombo, da je plačilo-zavezanec (oče, mati, uživatkodajalec) nezmožen plačati oskrbne stroške; 4. vsi ostali pa morajo položiti primeren depozit (za dan L. 15).

* **Odlikovanje nemškega konzula v Ljubljani.** G. dr. Hans Brosch, ki je že nekaj let nemški konzul v Ljubljani, je bil povišan v generalnega konzula.

* **Italijanska počastitev nemškega igralca.** Kr. italijanski poslanik v Berlinu Eksc. Dino Alfieri je v dvorani italijanskega poslaništva izročil nemškemu igralcu Emilu Janningsu veliki oficirski križ reda Italijanske Krone in sicer v priznanje njegovih posebnih zaslug za nemško-italijanske kulturne odnošaje.

* **Človek modre polti.** Iz Dublina poročajo, da imajo tamkaj čisto poseben primerek človeka: moža, ki je od temena do pete ves moder v životu. Zdi se, da je čudni pojav posledica zdravljenja neke bolezni s srebrnim nitratom. Bolnik je res ozdravel, vendar mu je koža dobila najprej modrikasto, nato pa povsem modro barvo in je taka ostala do danes. Vsi deli telesa so dobili to barvo, celo jezik je ves moder.

* **27 turških vasi pod vodo.** Reka Diejkan v Turčiji je poplavila 27 vasi. Poročajo tudi o človeških žrtvah in znatni izgubi živine.

* **Mrlič je vstal od mrtvih.** V carigrajsko bolnišnico so te dni prenesli človeka, ki se je zgrudil mrtev, ko je obračal stikalo, da bi bil prižgal električno luč. Ves trud, da bi možu vrnili življenje, je bil zaman; položili so ga med mrliče in pokrili z mrtvaškim prtom. Ponoči pa se je nenadno vzbudil in je začel v temi tipati okrog sebe po mrzlih truplih mrličev. Prijela ga je groza in je na ves glas vpil na pomoč, vendar v bližini zaprte mrtvašnice ni bilo nikogar, ki bi mogel slišati njegov glas. Ko so se zjutraj pojavili v mrtvašnici pogrebni uslužbenci, da bi ga položili v krsto, so ga našli sedečega na nosilnici in na pol blaznega od groze. Možem, ki so nosili v mrtvašnico krsto, je padla rakev na tla in so se z vriščem razbežali. Ko so prišli iz bolnišnice zdravniki, je dozdevni mrlič že prišel k sebi. Prenesli so ga v bolnišnico in ga zdaj zdrave zaradi posledic, ki mu jih je zapustil električni tok v telesu.

* **Skrivnostno izsiljevanje.** Iz severne Jutlandije poročajo o skrivnostnem poizkusu izsiljevanja. Rodbina nekega krčmarja je prejela pismo, v katerem anonimni neznanec sporoča, da je na skrivnosten način zastrupil krčmarjevo hčer Ivano s strupom, ki je zdravnikom neznan in zoper katerega ima on sam učinkoviti protistrup. Če so mu volini plačati pet tisočakov, tedaj naj inserirajo v listu, pa bo poslal proti denarju obljubljeni protistrup. Prestrašeni starši so takoj prijavili zadevo policiji, toda najbolj presenetljivo je to, da je hčerka res zbolela in da kaže znake težke bolezni. Zdravniki sodijo, da njeno življenje ni v nevarnosti. Policija je dala zastražiti vso hišo in celo bolnično postelio.

* **Težavna aretacija.** V Milanu je hotela policija aretirati moža, ki se je bavil z nedopustnimi kupčijami. Zalezovani obdolženec se je skril v dvigalo neke štirinadstropne hiše in se je toliko časa izmikal roki pravice, dokler niso prekinili električnega toka in ga tako prisilili, da je zapustil dvigalo.

IZ LJUBLJANE

u— **Osebne izkaznice.** Oni prebivalci mestne občine ljubljanske onstran kontrolne črte, ki sami ne morejo priti po svojo osebno izkaznico, za katero so že prosili, in oni, ki te izkaznice nujno potrebujejo in jih še nimajo, naj se obrnejo na najbližji okoliški občinski urad na Ježici, Devici Mariji v Polju, Dobrunjah, Rudniku, Igu, na Dobrovi in Brezovici. Ti občinski uradi bodo prevzeli prošnje in podatke za osebne izkaznice ter jih dostavili ljubljanskemu mestnemu poglavarstvu, nato bodo pa ti uradi spet prosilcem dostavili izgotovljene osebne izkaznice. Za prebivalce Zg. Šiške, Dravelj in okolice pa posluje že nekaj časa poslovalnica mestnega poglavarstva v šoli v Zg. Šiški ter naj se prizadeti obračajo na to poslovalnico.

u— **Obvezno javno cepljenje koz za otroke,** rojene leta 1941. in one, ki so bili lani cepljenja oproščeni, bo tudi letos opravil mestni fizikat majnika meseca. Kakor vsako leto bodo seveda tudi letos starši o pravem času obveščeni po časnikih in z lepaki, razen tega bodo pa starši vseh onih otrok, ki morajo biti letos cepljeni, tudi še pismeno povabljeni. Cepljenje bo na vseh straneh mesta, da bodo vsi otroci lahko prišli na vrsto.

u— **Ravnateljstvo I. mešane meščanske šole na Viču v Ljubljani** sporoča svojemu učiteljskemu zboru, svojim učencem in učenkam, da se prične redni šolski pouk v ponedeljek dne 30. marca ob tricetrt na dve popoldne v poslopju ljudske šole na Viču. Pouk za vse razrede se bo vršil ob ponedeljkih, torkih, četrtkih in petkih po urniku, ki jim bo objavljen v ponedeljek. Ta dan zberejo gg. razredniki učence(ke) svojih razredov na dvorišču, za primer slabega vremena pa na šolskih hodnikih. Ravnatelj.

u— **Na II. ženski realni gimnaziji v Ljubljani** se začne v ponedeljek 30. t. m. zopet redni pouk. Do velikonočnih počitnic, ki se začno v četrtek 2. aprila, je razpored naslednji: Na **osnovni šoli na Viču** imajo pouk v ponedeljek ob ¾14 IV. a, b, c, d in V. a razred, v torek ob 8. uri vsi oddelki IV. do VII. razreda. Na **trgovski akademiji** v ponedeljek ob ½14 razredi II. b, III. c in III. d; v torek II. c, III. a in III. b in v sredo II. d, III c, in III. d. V **dvorazredni trgovski šoli** (poleg trgovske akademije) pa v ponedeljek I. a in I. e; v torek I. b in I. d, v sredo I. c in II. a, ob ½14. Za ponedeljek velja stari urnik. Razpored in novi urnik sta nabita na oglasni deski v veži učiteljske šole.

u— **Nesreče.** Lonec vrelega luga je zvrnila nase in se nevarno oparila po levici 8 letna hči posestnika Ivana Novakova iz Brezovice. Med igro je tovariš po nesreči poškodoval desno oko 9 letnemu sinu krojača Antonu Pircu z Vrhnike. Levo oko pa si je poškodoval 18 letni sin čuvaja Janez Drobec iz Ljubljane. S stola je padla in si zlomila levico 57 letna vdova po magistratnem uradniku Marija Magistrova iz Ljubljane. Levico si je poškodoval, ko je padel na cesti 24 letni delavec Miroslav Kodelja z Rakeka.

u— **Tramvajska nesreča.** V petek v jutranjih urah se je v Mostah zgodila huda tramvajska nesreča. Pod voz je prišel nek pasant. Podrobnosti o nesreči do trenutka tega poročila nismo mogli ugotoviti.

Danes ob 18.30

VESELI TEATER

u— **Danes nastopa v »Veselem teatru« Danilo Gorinšek,** in sicer v solo-nastopu »Težave z milijoni« in v skeču »Mutec«. Razen teh dveh točk je na sporedu še enodejanka »Rodovnik«, kupleti, šale itd. Pričetek ob 18.30. Konec ob 20. Predprodaja vstopnic od 10 do pol 12 in od 16 dalje. — V nedeljo sta le dve predstavi in sicer ob 14.30 in 18.30.

u— **Podpornemu društvu za gluhonemo mladino** je poklonila v počastitev spomina blagopokojnega Slavka Kolarja prijateljska družba znesek 100 lir. Blagim darovalcem prisrčna hvala!

u— **Izgubljena življiska karta.** V četrtek okoli 7. ure zvečer je bila od Lavričeve ulice do Tyrševe ceste izgubljena življiska karta in družinska knjižica. Ker je v družini majhen otrok, ki bi bil zaradi izgube močno prizadet, se naproša najditelj, da odda življiško nakaznico v uredništvu »Jutra«.

u— **Umetnostna razstava »Slovenskega lika«** v Obersnelovi galeriji na Gosposvetski cesti je **podaljšana,** nakar opozarjamo one, ki si je še niso ogledali. Zaključena bo nepreklicno v nedeljo.

u— **Sprememba naziva pošt Moste pri Ljubljani in Vič.** S 1. aprilom t. l. se spremeni naziv pošte Moste pri Ljubljani v Ljubljana 10 pošte Vič pa v Ljubljana 11.

u— **Nedeljsko zdravniško dežurno službo** bo opravljal od sobote od 20. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni zdravnik dr. **Logar** Ivan, Cesta 29. oktobra št. 7, telefon 4158.

u— **Damsko frizerski salon E. Fettich-Frankheim** se je **preselil v Šelenburgovo ulico 6/I.** Priporoča se za cenjeni obisk.

Iz Novega mesta

n— **Občinski podporni odbor.** Na podlagi naredbe Visokega komisarijata je bil tudi v Novem mestu ustanovljen mestni podporni odbor, ki bo osnoval vodil dela mestnega ubožnega sveta. V mestni podporni odbor so bili imenovani za predsednika politični tajnik g. Alfio Varini, za člane pa podžupan g. Josip Turk, trgovec Edmund Kastelic, zastopnik Usmiljenih bratov P. Ciprijan in okrajni zdravnik g. dr. Božidar Kussel. Novoimenovani odbor je imel v sredo svojo prvo sejo, na kateri je poldrobno pretresel vprašanje podpiranja novomeških ubožcev. Po zaključkih prve se je že razvidno, da sredstva, ki jih je stavila mestna občina v letošnji proračun ubožnega sklada, nikakor ne zadostujejo za dovoljno podpiranje novomeških ubožcev. Zaradi tega je bilo sklenjeno, da bo mestni podporni odbor takoj zaprosil pri osrednjem podpornem odboru v Ljubljani za večjo podporo, s katero bo omogočeno odboru zajamčiti vsem novomeškim revežem vsaj najskromnejše življenje. Na seji je bilo sklenjeno, da bo odbor podpiral vse reveže, katerim je doslej mestna občina nudila redno mesečno podporo. Ustanovitev podpornega odbora je bila sprejeta z vidnim zadovoljstvom, saj je letos popolnoma prenehalo delovanje mestnega ubožnega sveta, zaradi česar so bili najbolj prizadeti naši najrevnejši občani.

n— **Hitra rešitev mezdnega spora.** V rudniku Otočec pri Novem mestu je nastal mezdni spor med delavstvom, zaposlenim pri prevozu premoga in upravo rudnika. Novomeški okrajni civilni komisar g. dr. Ottone Griseili je takoj zaslišal obe stranki, nakar mu je po daljših pogajanjih uspelo rešiti spor v obojestransko zadovoljstvo.

n— **Krčitve in delitve gozdov.** Novomeško okrajno glavarstvo opozarja gozdne posestnike, da se more po določilih gozdnega zakona vsaka spremenitev gozda v drugo kulturo (vinograd, travnik, njivo, pašnik itd.) izvršiti le na podlagi prej izdanega dovoljenja okrajnega glavarstva odnosno Visokega komisarijata. Samovoljne krčitve bodo kaznovane po obstoječih predpisih in odrejena zopetna pogozditev. Isto tako je v smislu gozdnega zakona prepovedana vsaka delitev gozdov brez predhodnega dovoljenja Visokega komisarijata.

Z Gorenjskega

Upravni odbor Okrožne hranilnice v Radovljici se je konstituiral. Za člane upravnega odbora so bili postavljeni trgovec Vinko Savnik, zdravnik dr. Janez Scharz in finančni uradnik Franc Šlibar iz Radovljice, gostilničar Jožef Mulej iz Spodnje Lipnice, trgovec Janez Kenda z Bleda in prokurist Emil Klein z Jesenic. Za načelnikovega svetovalca je bil izvoljen radovljiški notar dr. Christomanos.

Koroška dekleta na Gorenjskem. Dekleta iz taborišča za obvezno delovno službo ženske mladine v Grabštajnu so prispela na obisk na Gorenjsko. Pripeljalo se je 35 deklet v posebnih uniformah. Kjer so se ustavile, so uprizorile pravljično igro »Kraj Bradonja«. Nastopile so v Kranju, Št. Vidu, Tržiču, Radovljici, na Jesenicah in Bohinjski Bistrici. Nato so se vrnila v Grabštajn.

V Litiji je nadučitelj Sepp Prugger ustanovil nemški pevski krožek. — Na Bregu pri Litiji se je 42 letni pomožni delavec Janez Zajc zaletel v osebni avtomobil, ki ga je podrl in mu zlomil desno stegno. Zajca so pripeljali v bolnišnico na Golniku.

S Spodnje Štajerske

Nevarna igra s karbidom. Na Pobrežju pri Mariboru so fantje pri igri napolnili neko dozo s karbidom in prilili vode, nakar so dozo zaprli. Plini so raznesli dozo in drobci so hudo ranili 14 letnega Rudolfa Stamiča na desnem očesu. Prepeljan je bil v deželno bolnišnico v Gradcu, kjer mu bodo skušali rešiti oko. — Tja je bila pripeljana tudi rudarjeva žena Matilda Pauličeva, ki je strigla ovco. Ovca se je zganila in ob njenem sunku se je Matilda ranila s škarjami v desno oko.

Turška nevtralnostna politika

Budimpeštanski oficiozni list »Pester Lloyd« je posvetil pred dnevi svoj uvodnik Turčiji in njeni politiki nevtralnosti. Po pregledu glavnih stremljenj turške politike in prizadevanj obeh vojnih taborov prihaja madžarski vladni organ do naslednjih zaključkov:

»Gotovo je, da imajo interes na zapletu Turčije v vojno samo zavezniki, ki seveda tudi ne opuste nobenega sredstva da bi dosegli ta cilj, glede osnih velesil in njunih zaveznikov pa je jasno, da je mogoče brez nadaljnjega spraviti v popolni sklad dosego njih političnih ciljev z ohranitvijo turške nevtralnosti. Sofijski list »Zora« zelo pravilno pripominja, da je prav tako v interesu Turčije kakor Bolgarije da se v obrambi pred boljševizmom medsebojno podpirata, saj sta vendar oba soseda kakor ustvarjena za to, da si drug drugemu pomagata.

Na drugi strani pa je prav tako gotovo, da zavzema vojna obseg, ki postavlja vsako še preostalo nevtralno državo v velike težave v njenem prizadevanju, da bi se ne zapletla v totalno borbo na petih kontinentih. Enostavna formula, ki jo je bilo tako pogosto slišati tudi iz ust diplomatov, da je namreč ta ali ona država pripravljena braniti svojo nevtralnost tudi z orožjem v roki, se danes ne uporablja več. Nevtralnost se brani z diplomatskimi sredstvi in prav v tej obrambni igri je bila turška diplomacija doslej nedosegljiva. Nihče seveda ne dvomi, da ankarska vlada tudi sedaj nič drugega ne želi, kakor ostati izven borbe s puško ob nogi. Ali pa se ji bo to tudi v bodoče posrečilo, ako na primer oba zlobna soseda, zavezniška Velika Britanija in pogodbena prijateljica Sovjetska zveza, tega ne bosta več trpela, je seveda zelo dvomljivo.«

PRESENEČENJE

Dama pri mizi začudeno:

»Vi ste torej slavni profesor Komar? Jaz sem pa mislila, da ste čisto drugačni!«

»Kakšen pa?« je vprašal profesor. »Debel, majhen, grd?«

»Nasprotno! Vitek, velik in lep!«

SPORT

Pred prvimi koraki v novo sezono

Atleti v teh dnevih, ko se je prismejalo novo spomladansko sonce, spet znova obračajo oči na terene na prostem. Kmalu bodo izginili zadnji ostanki letošnje zime in gorko sonce bo sportnike spet privabilo na zelene travnike. Ta čas se začenja v življenju sportnikov predhodna sezona na prostem, ki bo letos spričo dolge zime razmeroma kratka in jo bo zato treba izkoristiti še prav posebno.

Sportna borba na terenu zahteva utrjenega človeka, vseskozi pripravljenega za najhujše napore. Vse priprave zanje bi bili morali atleti prav za prav končati v teku zimskega treninga. Kdor je zimske mesece res izrabil zanj, bo kmalu v dobri kondiciji in bo lahko brž imel prve uspehe. Razen tega bo atlet, ki pozimi ni držal križem rok, svoje prvo delo na terenu že lahko posvetil izboljšanju stila in tehnike, kolikor tega že ni zadostno opravil v zimskem času. Letos je bilo vse to delo omejeno na zelo majhno mero, kar pomeni, da bo treba s prvo spomladjo vse pospešiti, in sicer v najbolj prikladni in smotrni obliki.

Pri prvih nastopih na prostem bo treba skrbno razdeliti vse sile ter se čim prej osredotočiti na trening za posebno disciplino, ki jo bo atlet nameraval gojiti. Za živce je bivanje na prostem najboljši trening in zato se mora atletom samo svetovati, da se živahno udeležujejo gozdnih tekov, ki so najprimernejši uvod v pravo atletsko sezono. Zato pa bi bilo tudi čisto napačno in celo škodljivo, če bi se kdo v tem prvem času ob prehodu iz zime v poletje že kar posvetil specialnemu treningu na tekališču. Glavno je sedaj, da atlet ohrani voljo do dela, ne pa da dosega že prve uspehe. Ko bodo tako ustvarjeni pogoji za nadaljnje delo, bo lahko nadaljnji trening res rodil najlepše sadove.

Težave angleškega nogometa

Nogometni dogoki po svetu so jasno pokazali, da se nekoč proslavljeni angleški nogomet v času vojne nikakor ne more vzporejati z nemškim. Kakor se sliši, so skoraj vsi nekoč bajno bogati angleški profesionalni klubi pred konkurzom. V kakšnih razmerah životari nogometni sport v Angliji sedaj, kaže med drugim dejstvo, da sta dva zelo znana kluba, kakor sta bila Aston Villa in Derby County, od začetka vojne popolnoma ustavila svoje delovanje. Pred kratkim pa je nogometna enajstorica slednjega spet nastopila na terenu v dveh tekmah proti nekim vojaškim moštvom. Takrat nekako je dobila za nasprotnika celo moštvo češke vojske, kar najbolj označuje vrednost zmage (11:4), ki jo je to slavno angleško moštvo spravilo v srečanju s to improvizirano nogometno garnituro. Drugi klub, o katerem smo govorili, se nadeja, da bo v jeseni morda lahko ponovno začel sodelovati na službenih tekmah.

V ostalem se zmerom bolj množijo vesti o nadaljnjem razkroju angleškega nogometa. Po vrhu vsega sta se med seboj sporekli tudi londonska liga in službena angleška nogometna liga, tako da igra 20 londonskih klubov za lastno darilo med seboj in je nekoč tako privlačno tekmovanje za angleški pokal izgubilo vsako privlačnost. Kdor je malo zasledoval razvoj nogometnega življenja po Evropi, bo priznal, da je v pravem nasprotju z mrtvilom, ki vlada v njem na angleškem otoku.

Po »Sportni službi E. S.«)

Zadnja hokejska tekma italijanske reprezentance. Danes popoldne se bosta v ledni palači v Milanu sestali državni reprezentanci Nemčije in Italije v hokeju na ledu, ki bo obenem zaključna za italijansko državno ekipo. Domače moštvo se bo tudi to pot moralo odpovedati nekaterim dobrim igralcem, vendar pričakuje z ozirom na nekatere ugodne nastope, ki jih je opravilo, v zadnjih tednih, svoje močne nasprotnike z vso samozavestio.

Svetovni atletski prvak Mäki poražen na smučarski tekmi. Tudi na Finskem se velika večina atletskih specialistov posveča v zimskem času smučarstvu. Letos je bila ta delavnost zaradi vojne precej omejena, toda vendar ni bila čisto ustavljena. Organiziranje takih prireditev so večinoma prevzemala vojaška poveljstva v ozadju fronte. V eni takih smučarskih tekem sta se med seboj pomerila Taisto Mäki, slovitj atlet in svetovni rekorder na 10.000 m in Vilenius, dober smučarski tekač in državni prvak v delavskih sportnih vrstah. Proga je bila dolga 12 km in jo je nazadnje kot prvi presmučal Vilenius v času 42.03, na drugo mesto pa je prišel slavni Mäki, ki je prehitel resda vse ostale tekmovalce, bil pa je vendarle za 46 sekund slabši od zmagovalca.

Janko J. Šrimšek: 5

Vandrovec

»Ne, Vida! — Kako bi vi, sirotica, bili grešnica? Če sem prestregel svojo malenkost, je prav. Blažev in njegove pijane bratovščine delež je bil obilnejši. Vsakemu, kar mu gre, Vida. Ne bi bilo fantom v ponos, če bi se bil umaknil kar tako — Brez vsega —«

»Zakaj, Jakob?«

»Med fanti so navade, Vida, in menda celo dolžnosti, da se zlasajo in stepo. Stepo se domači med seboj. Z vrstniki iz sosednih vasi. Pretveza ali vzrok sta hitro pri rokah. Se s plota snemata. Iz rokava streseta. No jaz ž njimi? Oni z menoj? Ne! in še, kakor se je v nedeljo zgodilo! Nak!«

»Ne razumem, Jakob — Razložite —«

»Kaj ne bi, Vida? Nisem domač. Tudi sosed ne. Niste slišali Blaža? Prihajač — Pritepeni vandrovec — Malhar, ki jutri morda ne bo več zajtrkoval tam, kjer je nocoj večerjal — Vam je jasno, Vida?«

Nekoliko se je zamislila. In je rekla s celim obrazom in z bleščečimi očmi: »Da! Tako je! Izvrstno ste povedali! Popolnoma pravilno — Če ste namreč —«

»Kaj, Vida?« sem vprašal zamolklo.

?— tepec! Toda ne bi dejala. Prej otrok. Vzlic letom. Kar bi prej verjela. In bi mi ljubo bilo, če je tako —«

»Vida!«

»S tem sva opravila!« je odkrhnila odločno in nadaljevala polglasno, kakor bi se bala. »Poglejte —« je posegla v nedrije. Tole sem vam prinesla. Za vas sem kupila na žegnanju. Robček. Za odpustek. Jutri je nedelja. Si ga zavežete k maši, Jakob? Bom pazila na vas. Hudo mi bo, če ga zavržete. — Nate! Vzemite, Jakob!« mi je tiščala v roko mehko svileno rutico. Mlačno od njenega životka. Prsti so se mi tresli pod nežnim darilcem, kakor bi zemeljsko oblo držal v prgišču. In skaljeni pogled se je topil v njenem obrazu in v prelivajoči se židi v rokah.

»Vida — Vida!« sem vzkliknil in dekletov odpustek, to gorko, sladko lepoto prinesel k ustnicam.

»Enajst bije. Lahko noč, Jakob!« je zašepetala Vida in odbežala po vrtu. »Lahko noč, fant!«

»Vida! Stojte! Čakajte! Vida! — Dekle!« sem klical za njo in silil v grmovje, ki me je delilo od vrta —

Prijatelj! Ni bilo samo žive globovine med njo in menoj. Po sredi grmovja je bila napeljana žica z železnimi trni. In se mi je teh železnih trnov trikrat troje zadrlo v meso, ko sem hotel na ono stran. In še troje drugih, hujših trnov se je zasekalo v srce. Troje kakor podedovani greh ostrih trnov: »Prihajač — Vandrovec — Malhar —«

*

Drugi dan je pri zajtrku Lenka spraševala Lizo:

»Si videla?«

»Kaj takega?«

»Rože! Davi. Na vse zgodaj. Pušeljc in pol.«

»Kje«

»Na Vidnih vratih. Na kljuko je bil privezan. Najlepše gavtrože z vrta. Prve, ki so se razvetele. Spominčic cel snop. In sredi šopka dve potoniki. Ena rdeča. Druga bela. Kri in mleko, ti pravim!«

»Oh, kaj poveš —«

»Radovedna sem, kdo jih je prinesel. In kdaj? Do dveh nisem zaspala. Nikogar nisem slišala. Vežna vrata so čez noč bila zaklenjena«.

»Sinoči ne. Priprta sem našla zarana, ko sem vstala.«

»Vi nič ne veste, Jožina?«

»Hm,« je menil starec in lovil po skledi ajdov žganec. »Jerajev Blaž — Kdo drugi? Na vse zadnje — kdor jih je, jih je —«

»Oho!« se je začudila Lenka. »Poglej, Liza, poglej!« je z žlico pokazala pod moj vrat. »Nov robček! Šmentano in prešmentano! Katero si mi ti, svetnik, speljal na led in krive steze in ti ga je dala? Pa žida, Liza! Kar poglej! Sama žida! Prava žida!«

»Tebe ni, kaj, Lenka?« je urezal hlapec. »Ti se ne daš, ha?«

Liza se je škodoželjno zahihitala.

»Kaj meketaš, koza ostrižena! Za teboj še jaz ne poškilim.« je osmodil Lizo, »ki vem, da si celo za mojimi preperelimi kostmi oblizuješ prste, hehe!«

»Kljukec stari, lažnivi,« je vzkipela Liza. »Roženkranc v roke in na zadnjo uro mislite —«

»Da! Se vam podajo take besede kakor svinji sedlo —,« je dodala Lenka. In sta dekli vrgli žlici po mizi. In zbezljali iz sobe.

»Boš še jedel, Jakob«

»Ne bom, Jožina.« sem rekel veselo in vstal. Hlapec si je skledo primaknil bližje — Pod samo brado —

*

Po deseti maši sem pred cerkvijo prestregel Vido.

»Ste kaj prida molili, Vida?«

»Morda, Jakob — Kdo ve?« me je pogledala izpod rute. »In vi? Ste molili za me?«

»Sem, Vida! Veliko, veliko! Toliko!« sem odmeril z rokami.

»Sem vedela, da ste otrok, Jakob! Dober — dober otrok!« V zadregi si je popravila na prsih rdečo potoniko.

Pred Jerajevo hišo sta v pogovoru stala Lenka in Blaž. Ko sva z Vido šla mimo, sta umolknila. Blaževa glava je bila povita v sveženj povojev. Fant je pred Vido in menoj potulil oči v tla — —

*

Pri fari v dolini je zaklenkalo delopust binkoštnim praznikom. Na vrtu sem okopaval krompir. Glasovi zvonov so me iztrgali iz dela. Naslonil sem se na motiko. Zastrmel se v kopico hiš, mirno počivajočih v dolu med brežami. Na pohlevno svetlo pobeljeno cerkev med zelenimi lipami. Na vitki zvonik s kositrenim jabolkom in pozlačenim križem, v soncu plamenečem.

»Zvonovi! Koliko lepše pojo naši — Tam — Doma — Za hribi in dolinami — Domači zvonovi — Kdaj jih bom spet poslušal? Oj! Pritrkaval — ob sobotah v delopust — ob nedeljah k zgodnjici in veliki maši — z domačimi fantini — kakor svoje dni — pač nikoli več —«

Tiha žalost se je spuščala v srce. Otožno hrepenenje se budilo in gibalo v prsih. Hrepenenje po domu, ki ga nisem imel — Po rodni vasi, ki je zame bila grob — Mrtev grob — Onemu enak, ki so v njem počivali vsi moji — Ves moj rod — Tako mi je bilo, kakor bi iz ubrane pesmi zvonov posegale za menoj nevidne, čudno nežne dlani in me s čudno nežnimi, nevidnimi prsti božale in milovale po licih — In me vabile in klicale s seboj na daljno, daljno pot — Po brezkončnih cestah — Skozi tuje kraje — Med neznanimi ljudmi domov — Domov —

»Jožina je pripeljal drva, Jakob. Zložita! In pri živini mu pomagajte. Starec je truden. Od davi je z doma. Pastir naj zvozi gnoj. Liza opravi pri prešičih in pomolze. Do večerje si dajte počitka — Teden je bil dolg —«

»Prav, gospodar!«

Poravnal sem zemljo med redmi. Pobral orodje. Odšel na dvorišče.

Z mrakom sem se navrnil v kuhinjo. Vida je z Lenko pripravljala večerjo. Prižgal sem na ognjišču pipo.

»Takoj pojdemo jest. Kje je Jožina?«

»Zdaj pride. — Vprašati sem hotel, Vida —«

»No?«

»Pojdete po vodo nocoj?«

»Joj! Skoraj sem pozabila —«

»Da,« se je oglasila Lenka. »Binkoštna sobota je — Na studencu — Katera jo prva prinese, se še letos omoži — Pojdem — pojdem —«

»Se ti tako mudi, Lenka? Možila bi se rada? Si izbrala fanta? Lahko se je omožiti, če te kdo hoče odpeljati pred oltar —«

»I, vsaki se mudi. Kaj se vam ne, Vida?«

»Meni ni stiska,« je odgovorila Vida, »in po me še vedno ni nikogar,« se me je dotaknila z žametastimi očmi. »Ali po vodo pojdem vseeno. Kaj se ve? Morda ga najdem — pravega — na potu do studenca — Morda ga na studencu zajamem — Mi boste nosili škaf, Jakob?«

(Pride še)

Jubilej slovenskega glasbenika

Na cvetno nedeljo slavi dr. Josip Čerin 75-letnico rojstva. Njegovo ime je ozko povezano s slovensko produktivno in reproduktivno orkestralno glasbo, saj je bil eden prvih naših koncertnih dirigentov in vnet pobudnik mlade, v njegovih najboljših letih še skoraj nerazvite slovenske simfonične glasbe.

V dobi, ko je dr. Čerin začel nastopati kot orkestralni dirigent, je bila slovenska glasba povsem osredotočena na vokalno področje ter smo čuli v domači izvedbi orkester le kot spremljavo h kantatam, oratorijem in podobnim formam. Doba čitalniškega kulturnega udejstvovanja je dala žig celotni naši takratni glasbeni tvornosti, zlasti pa njenim javnim izvedbam, ki so stale po veliki večini v znamenju pevskih koncertnih in ljudskih nastopov. Nedostatek takšnega glasbenega udejstvovanja je prvi uvidel današnji jubilant, ter je zastavil vse svoje mladeniške moči v službo propagande orkestralne glasbe. Njegovo delo je kljub mnogoterim težavam, osebnim oviram, krivičnim podtikovanjem in omalovaževanju vendarle zarezalo globoko brazdo v naše glasbeno življenje, dalo mnogotero pobudo, dvignilo višino izvajalske tehnike ter prispevalo k osamosvojitvi naše orkestralne glasbe, katera do njegovega nastopa skoraj ni imela zagovornikov, zlasti pa ne javnih izvajalcev večjega formata in ambicije, ako izvzamem nekaj odličnih tujih dirigentov, med njimi Vaclava Talicha, ki pa v vodilnih krogih naše takratne glasbe s svojimi napori niso našli primernega razumevanja in zadostne podpore, da bi bili mogli izvršiti svoie visokoleteče načrte.

Dr. Čerin je začel svojo glasbeno kariero leta 1890. v Inomostu kot pevovodja, star 23 let. Od tega dne pa do kraja leta 1927., vsega torej preko 37 let, je deloval z neumorno pridnostjo in vztrajnostjo na področju reproduktivne orkestralne pa tudi zborovske glasbe. Prva leta po povratku iz tujine v Ljubljano je bil koncertni vodja Glasbene Matice; že tedaj je pokazal svojo glasbeno usmerjenost s tem, da je uvrstil v spored Matičnih prireditev Smetanovo simfonično pesnitev »Iz čeških logov in gajev« (iz simfonične suite »Ma vlást«), nadalje Schubertovo 7. simfonijo, Mozartov »Requiem« in Bachov »Matevžev pasijon«. Takšni nastopi so bili za našo takratno glasbeno višino presenetljivi in bodrilni ter so odpirali novi generaciji dotlej neznana pota. Sočasno je vodil pevski zbor Glasbene Matice ter kot zborovodja priredil zbirko slovenskih umetnih, narodnih in ponarodelih pesmi, ki še danes predstavljajo nedoseženo zakladnico slovenske zborovske glasbe, zbrane v »Pesmarici« Glasbene Matice.

Iz Ljubljane ga je odgnalo nerazumevanje njegovih zavzetnih naporov; na Dunaju mu je bilo dano, da je izpopolnil teoretično znanje ter si ustvaril pozicijo kot vojaški kapelnik. Tako je služboval kasneje v Budimpešti in Pragi, po svetovni vojni pa v Ljubljani, kjer je takoj po prevratu ustanovil zgledno vojaško godbo, s katero je priredil vsega preko 30 simfoničnih koncertov. Sporedi so obsegali klasična in novejša dela svetovne glasbene literature s posebnim poudarkom na domači produkciji; pri teh koncertih so sodelovali naši najboljši solisti, izvajana pa so bila mnoga dotlej pri nas nepoznana dela največjega simfoničnega sloga in formata. Del njegovega udejstvovanja je bil posvečen napredku vojaških godb pri nas sploh ter izobraževanju domačih godbenikov, katerih lepo število je izšlo iz kroga njegove kapele ter se posvetilo glasbi prav na njegovo pobudo.

Pri tolikšni reproduktivni zaposlenosti pa jubilant tudi ni zanemarjal skladateljskega udejstvovanja, ki je v glavnem osredotočeno na prirejanje bodisi narodnih, bodisi umetnih skladb za zasedbo vojaških ali salonskih orkestrov. V tem pogledu je njegovo delo vzorno; odličen poznavalec formalnih in glasbeno-teoretičnih doktrin, je znal družiti prakso z zahtevnostjo ter tako ustvariti priredbe, ki se morejo meriti s sličnimi obdelavami tujih in posebno izkušenih in prekaljenih obvladovalcev te važne in pomembne glasbene stroke. Nekatere njegove izdaje tovrstnih skladb bodo ostale v železnem repertoarju salonskih in podobnih orkestrov kot zgledne.

Slednjič ne gre prezreti jubilantove muzikološko delo. Rojen muzikograf, je našel v tihem znanstvenem delu še mnogo neraziskanih polj, zlasti na področju slovenske glasbene zgodovine. Posebno se je posvetil zbiranju gradiva za študije o zgodovini slovenske glasbe, odnosno slovenskega cerkvenega petja v protestantski dobi. Del njegovih izsledkov je bil objavljen že v Trubarjevem zborniku iz leta 1908., celotno delo pa še čaka v rokopisu na založnika. Kot doprinos slovenski glasbeni zgodovini bo njegovo delo gotovo dragoceno, saj nam v pogledu strogo znanstvenega obravnavanja na tem področju manjka še prav mnogo.

Ko gleda jubilant tako na svojih 75 let življenja, izpolnjenega z delom, borbo in uspehi, sme biti z njimi zadovoljen. Kot prvi pobornik čiste instrumentalne glasbe v našem glasbenem življenju je že s tem dejstvom samim utrl pot celi generaciji ustvariteljev in si priboril pomembne in neizbrisne zasluge. S svojim delom je preusmeril pot razvoja naše glasbe, izpolnil grozeče vrzel ter dvignil del reprodukcije do iste višine, kakor jo je dotlej doseglo izključno le petje. Zgodovina slovenske glasbe bo znala ceniti njegov pokret in mu pripisati zasluženo mesto, katero so male in nebogljene razmere, v katerih je deloval, često osporavale in omalovaževale.

K tihemu jubileju, ki ga praznuje dr. Čerin, odtegnjen že desetletje javnemu udejstvovanju, naj prinesejo te vrstice zgoščeno posvetilo glasbenika, kateremu je kakor njemu prospeh resne slovenske instrumentalne glasbe vodeča misel, ki ji je jubilantovo stalno in vztrajno zanimanje bila močna in tolažljiva pobuda v mnogih vsakdanjih umetniških peripetijah.

L. M. Š.

Angleški bombnik, ki se ga sestrelili italijanski lovci v Cirenajki

Malajci

Malajci spadajo med velike ljudske skupine Vzhodne Azije. Njih prvotne domovine na celini sicer ne poznamo, vsekakor pa so prišli iz nje. Danes obljudujejo pred vsem avstralazijsko otočje, torej otočje Holandske Indije in druge otoke do Filipinov. V to novo domovino so jih potisnila bržkone tajska ljudstva, ki so se umikala pred Kitajci, kakor so se ti umikali Mongolcem. Na Sundskem otočju so Malajci zadeli na prastara plemena negritskega in avstralskega izvora s temno kožno barvo, gotovo so naleteli tudi na prednjeindijska praplemena in jih potisnila v pragozdove otoških notranjosti, kjer jih srečujemo še danes. Pozneje so se primešali Malajcem priseljenci iz Indije, ki so bistveno prispevali k njihovi duhovni in materialni kulturi. Vsakokratne mitološke predstave in pisavo so prejeli Malajci, kakor razne jezikovne elemente, iz Prednje Indije med drugim tudi obdelavo železa in bombaža a zlasti še pridelavo riža, ki je danes podlaga njihovega materialnega življenja.

Malajci so se z neštetih obal svojega otoškega sveta širili daleč po morjih in se širijo še danes. Njih prvotne ladje so bile splavi iz treh debel in lesenih tal. Pozneje so srednje, najmočnejše deblo izvotlili, da je postal splav nosilnejši, obe stranski debli oziroma bruni pa sta postali opornika. Ko so pozneje odpravili enega izmed obeh opornikov, ker je bil nepotreben, in so drugega izvotlili, je nastal tipični malajski brod z dvema sporednima ne zaporednima jamboroma in jadrom med njima. To so bili brodi z dolžino 30 do 40 m za 200 do 300 ljudi in opremo za dolgo vožnjo. Znano je, da so Malajci na takšnih ladjah potovali po pet mesecev in se hranili v tem času s surovimi ribami ter pili deževnico. Ravnali so se po zvezdah in po smeri valovanja, ki je v pasatnih pasovih Tihega oceana konstantna. Tako so prepluli 6000 do 7000 km, torej razdalje ki ustrezajo približno dolžini kanadske pacifiške železniške proge ali sibirske železnice od Čeljabinska do Vladivostoka. Tako so drzni malajski brodarji odkrili otočja Pacifika in jih obljudili ter zavestno kolonizirali, prvotno prebivalstvo pa so odrivali v notranjost otokov kakor v svoji sundski domovini. Znano je tudi, da so Malajci dosegli ameriško obalo. Tako so raziskovalci v Gvajakilskem zalivu v Ekvadorju našli star malajski brod, edino predkolumbijsko jadrnico, ki je znana iz Amerike. Toda tega potovanja v Ameriko Malajci gotovo niso namerno izvršili, tja jih je enostavno zaneslo. Da bi bili vplivali na ameriško kulturo, zlasti pa na visoko kulturo Majev Srednje Amerike, ni niti dokazano, niti verjetno.

Vsekako pa je malajska visokomorska plovba po Velikem oceanu cvetela že v davnih časih, prej nego normanska plovba po Atlantiku. Svoje lastne ter indijske kulturne elemente so Malajci raztrosili po vseh otokih Južnega morja, da so nastale svojevrstne mikronezijske in polinezijske kulture. Tudi na melanezijske kulture Nove Gvineje, Salomonskih otokov, Novih Hebridov in Nove Kaledonije so vplivali Malajci, vendar so jih tu prekrila temnopolta plemena. Prostor, ki so ga naselili in prepregli malajski pomorščaki, je ogromen. Sega od Sumatre do Madagaskarja na zapadu in do Velikonočnega otoka na vzhodu, od Japonske na severu do Nove Zelandije na jugu. To je površina 150 meridianov in 80 sporednikov, površina vsega tropskega predela Tihega oceana in sega še daleč v zmerne pasove na obeh polovicah zemeljske krogle. V tropskem Pacifiku so obstajale neodvisne malajske države, ki so se smatrale enakovredne z državami evropskih ljudstev, še v 19 stoletju. Omenit je n. pr. državo Tahiti do leta 1836., državo Havajev do 1893 in Tongo do 1900. Te države so prišle potem pod gospostvo Francije, Zedinjenih držav in Velike Britanije, tuje delavstvo in tuji podjetniki, zlasti plantažniki, so se zarili v ta malajska področja, domačini so izgubili svoj posebni način življenja in se začeli izumirati. Samo na področju Holandske Indije in na Filipinih pod dolgotrajnim španskim gospostvom se je ohranilo še mnogo prvotnih malajskih osebin.

Malajske države so bile vse med obema povratnikoma, toda malajska plovba in malajsko pleme sta prodirala daleč čez ti mejni črti

Prisluškovalci in trgovci

Vodilni frankfurtski dnevnik je objavil pred dnevi naslednjo beležko: Angleži imenujejo Bermude, malo skupino otokov, oddaljeno kakih 1000 km od severnoameriške obale, svojo »prisluškovalnico št. 1«. Znaten del pošte, ki se na tem svetu napiše, gre namreč skozi hotel »Prince« v Port Hamiltonu na Bermudih, kjer sede tako zvani pregledniki (»examiners«), po večini ženske, ki pregledujejo vso pošto pisem, ki prihajajo v poštnih vrečah parnikov ali letal, ter vsebino zavojev, obenem pa prisluškujejo tudi vsem telefonskim pogovorom Atlantika. Vsega tega pa ne delajo le zaradi sovražnika. Pri tej priliki je namreč mogoče marsikaj izvedeti o raznih denarnih udeležnikih, ali pa kaj koristnega o Irski in Jamaiki, saj je pošta iz teh predelov podvržena še posebno strogi cenzuri. Nekoč so cenili število teh »preglednikov« na blizu 800, toda danes je prestolnica otočja (Port Hamilton) še tik pred drugo invazijo: invazijo trgovcev z diamanti... Glavni diamantni koncern Beer, ki ima svoj sedež v Londonu, se bo namreč v kratkem preselil na Bermude.

Nezaposlenost v Franciji

Iz zadnjih statistik, ki so jih objavili v Parizu, je razvidno, da je brezposelnost samo v seinskem departementu nazadovala za 70 odstotkov v primeri z novembrom l. 1940. To nazadovanje pa je opazovati v vsej Franciji. Ob koncu oktobra 1940. je bilo tam 910.000 nezaposlenih, lanskega junija pa samo še 247.000.

NAMESTO ANEKDOTE

Bilo je še v preteklih časih. Ko se je zdanilo, se je Mane iz Like pripravil, da zapusti Zagreb in se vrne v rodno vas.

Denarja ni imel in ker ni bil slučajno tudi ničesar zakrivil, ga tudi niso mogli odposlati po odgonu.

Sedel je torej na vlak brez voznega listka, naj bo, kar bo.

Komaj je vlak zapustil Zagreb, je prišel sprevodnik in ugotovil, da Mane nima vozovnice. Nima vozovnice, a nima niti denarja — kaj je hotel sprevodnik drugega, nego da ga je prijel za vrat in ga na prvi postaji z brco v ono mesto, kjer izgubi hrbet svoje ime, postavil pred voz.

To je bilo okrog Jaske. Mane, ne bodi len, je pričakal drug vlak in doživel je v Karlovcu nov nezgodo.

V Dugi Resi se je zgodilo isto in tako tudi v Generalskem Stolu, v Tonju in po vrsti.

Ko je Mane odšel končno v Ogulinu na sveži zrak, ga je zagledal prijatelj Dane.

»Kam pa, Mane?«

»Če Bog da, do Plaškega. A če bi imel po naključju dvojne hlače, bi zdržal tudi do Gospića!«

VSAK DAN ENA

»Ali boš šel takoj zalivat, ti lenuh! Zemlja je vsa razsušena!«

»Pomiri se, imam znanca, ki je vremenoslovec. Ta mi je napovedal dež!«

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Čevlj. pomočnika
prvovrstnega, sprejmem takoj. Plačam dobro. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 3813-1

Raznašalko cvetlic
takoj sprejmem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 3798-1

Brivskega pomočnika
dobrega delavca, sprejmem takoj. Brivski salon Marinčeli, Kočevje. 3687-1

15—18letno dekle
ki obvlada po možnosti neka: italijanščine, sprejme knjigarna. Javiti se je dnevno od 15. do 16. ure pri Parovel e Gregoretti, Lubiana, Tyrševa 23. 3809-1

Službe išče

Beseda L —.30 taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro L 2.—

Natakarica
dobro izvežbana, mlada, išče mesta v boljši gostilni ali kavarni. Štefi Rupnik, Toplice 62, p. Straža pri Novem mestu. 3774-2

INSERIRAJ

Zaslužek

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Slikar išče
ženski in moški model za dopoldanske, popoldanske ali večerne ure. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Model«. 3814-3

Prodam

Beseda L —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Prodamo
lepo spalnico, kuhinjske kredence, 50 vrtnih zložljivih stolov in razno. Trgovina »OGLED«, Mestni trg št. 3. 3791-6

Leopard
predposteljnik, originalen, naprodaj pri ABC, Ljubliana, Medvedova. 3789-6

Globok voziček
in gašperček naprodaj. — Lampetova 13, Trnovo. 3781-6

Otroški voziček
in harmoniko za učenje kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj«. 3773-6

Otroški voziček
globok, moderen, dobro ohranjen, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra 3770-6

Kupim

Beseda L —.60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—

Kupim voz
zapravljivček. Huč, Vegova ul. 10. 3783-7

Karbid in vreče
kupimo vsako količino. Plačamo dobro. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče), telefon št. 29-27. 3818-7

Avto, moto

Beseda L —.60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Fiat Balilla
elegantna 4sedežna limuzina, v najboljšem stanju, predelana na pogon z oljem, z voznim dovoljilom, za 22.000 lir naprodaj. — Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec), levo dvorišče), tel. 29-27. 3694-10

Kupimo stare tovorne in osebne avtomobile
plačamo visoko ceno. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo, dvorišče) Tel. 29-27. 3695-10

Kolesa

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Triciklje
različne velikosti, s prima balon-gumo, dobavlja še po stari ceni. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče), telefon 29-27. 3696-11

Več tricikljev — izredna prilika
najboljše izdelave, različne velikosti, s prima »Pirelli« balon gumo (26×2), dobavlja takoj še po stari ceni: Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec), levo dvorišče, tel. 29-27. 3817-11

Kapital

Beseda L —.60, taksa —.60 za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Podjetje
staro, dobro upeljano, zelo zaposleno, ugodno naprodaj, eventuelno sprejme družabnika. Potreben kapital 120.000 lir. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »Zelo dober in siguren zaslužek«. 3697-16

Iščem družabnico
za prevzem gostilne z nekaj kapitala ali inventarja, za takoj! Pavel Jemc, Rožna ul. 13, pri Jontez. 3772-16

Pohištvo

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Več kuhinj. oprav
cenejše vrste, poceni proda Krže, mizarstvo, Vrhnika. Ogleda se: skladišče Ljubljana, Tyrševa 47, poleg kavarne Majcen. 3377-12

V najem

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Gostilno
ali buffet vzamem takoj ali po dogovoru v najem, po možnosti na Dolenjskem. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra v Novem mestu pod »Kočevje«. 3732-17

Posest

Beseda L —.60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Parcelo
sončna lega, lepo, ugodno prodam za Bežigradom. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 3806-20

Prodam parcelo
ob bežigrajski gimnaziji za dvonadstropnico. Cena 150 lir za kv. m. z vsemi stroški. Kolizejska 19, Trnovo, tel. 39-34. 3820-20

Sobo odda

Beseda L —.60. taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Sobo
z eno ali dvema posteljama oddam. Privoz 14. 3797-23

INSERIRAJ V „JUTRU"!

Sobe išče

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Sobo
s strogo separiranim vhodom, opremljeno ali prazno, v sredini mesta, po možnosti s kopalnico iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober plačnik 260«. 3811-23a

Sobo
sončno, išče gospodična ev. kot sostanovalka za 1. oz. 15. april. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dam nekaj nagrade«. 3807-23a

Opremljeno sobo
lahko kabinet, s posebnim vhodom, bližje centru, za takoj iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Soliden 6«. 3799-23a

Živali

Beseda L —.60. taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—

Papiga
zelenkastorumena, je ušla na Mirju. Sliši na ime Piki. Prosim naj se vrne na naslov: Sedej, Groharjeva ul. 21, spodaj. 3790-27

Dražbe

Beseda L —.60. taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—.

Oklic.
V ponedeljek dne 6. aprila 1942 ob po 15. uri se bo oddalo po sodišču na licu mesta na Viču njive za dobo enega leta v zakup. Dražbeni pogoji bodo razglašeni pred pričetkom dražbe. Ogledajo se pa lahko tudi na sodišču v sobi št. 40 med uradnimi urami. Zbirališče interesentov na Viču pri hiši št. 40. 3815-32

Razno

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 3.—

Posestniki vrtov in njiv!
Dobro in poceni Vam preorjem Vašo zemljo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 3784-37

E. Salgari: 17

Črni gusar

Roman

»Komu? Tatu, ki v zasedi reže ljudem vratove?«

»Ne, temveč vitezu Emiliu di Roccabruna!« je bil ponosni odgovor.

»Aha, plemič ste! Potem bi pa vendarle želel vedeti, zakaj me hoče dati gospod Ventimiljski umoriti po svojih služabnikih!«

»To je samo vaša domneva! Nihče ne misli na to, da bi vas ubil. Hočemo vas samo razorožiti in vas nekaj dni obdržati v ujetništvu. Nič drugega ne!«

»In zakaj?«

»Ker bi drugače obvestili maracaibska oblastva, da sem tu!«

»Torej imajo oblastva kak račun z ventimiljskim gospodom?«

»Guverner me ne mara! Od veselja bi znorel, ko bi me mogel dobiti v roke — takisto, kakor bi bil jaz srečen, da imam njega!«

»Ne razumem vas, gospod!«

»Saj nič ne de. Torej — ali se vdaste?«

»O, kaj pa mislite? Kdor je oborožen, se ne preda, ne da bi se branil!«

»Torej me silite, da vas...«

»A kdo ste prav za prav?«

»To ste pač že uganili! Tortuški flibustirji smo! Branite se, gospod, kajti zdaj vas naskočim!«

»Menda, ko ste trije proti enemu!«

»Če kapitan ukaže, se ta dva ne bosta vtikala vmes!« je rekel gusar ter mignil črncu in mornarju.

»V tem primeru upam, da vas kmalu onesposobim za boj. Ne veste še, kako zna grof Lerma sukati meč!«

»Kakor tudi vi ne veste, kakšen mečevalec je gospod Ventimiljski! Pozor, grof, branite se!«

»Samo nekaj naj vas še vprašam: kaj ste storili z mojim nečakom in njegovim slugo?«

»Ujetnika sta v notarjevi družbi. Ne vznemirjajte se zastran njiju! Jutri bosta prosta in vaš nečak bo lahko slavil poroko!«

»Hvala vam, caballero!«

Črni gusar se je lahno naklonil. Nato je hitro krenil po stopnicah nizdol in tako viharno napadel Kastiljca, da se je moral ta za nekaj korakov umakniti.

Ozko vežo je napolnil žvenket orožja. Carmaux in Afričan, ki sta se bila s prekrižanimi rokami naslonila na vrata, sta molče opazovala dvoboj.

Grof Lerma je bil sijajen mečevalec. Odbijal je hladnokrvno in zadajal povsem ravne sunke. Kmalu pa se je moral prepričati, da ima opravka z nevarnim nasprotnikom, možem velike izurjenosti in jeklenih mišic!

Po prvih spopadih se je bil kapitan docela umiril. Zdaj je napadal le redko in se zadovoljeval z obrambo, kakor bi hotel najprej uneháti grofa in spoznati njegove navade. Oči so se mu iskrile, ko je stal pokonci in vodoravno iztezal levo roko.

Zaman ga je skušal Kastiljec s pravo vihro sunkov potisniti do stopnic, nadejaje se, da bo tam padel. Ventimiljski ni storil niti enega koraka nazaj; stal je kakor skala in s čudovito prisotnostjo duha odbijal nasprotnikove sunke.

Mahoma pa je planil naprej. Po bliskovo je odbil nasprotnikovo ostrino in ga podrl na tla. Ko je grof videl, da je razorožen, je prebledel. Svetla konica gusarjevega meča je za hipec švignila proti njemu in zagrozila njegovim prsim, a takoj nato se je spet dvignila.

»Hrabri ste, na mojo vero!« je rekel gusar in pozdravil nasprotnika. »Prej mi niste hoteli predati orožja. Zdaj si ga vzamem, toda pustim vam življenje!«

Kastiljec je obnemel. Silno začudenje se je pokazalo na njegovem obrazu. Hitro je stopil nekaj korakov naprej ter podal gusarju roko.

»Moji rojaki trdijo, da ste flibustirji navadni razbojniki, ljudje brez vere in zakona! Reči moram, da se najdejo tudi med vami junaki, ki jih z viteštvom in velikodušjem ne prekosi noben evropski plemič! Hvala vam, caballero!«

Gusar je stisnil ponudeno roko, pobral nasprotnikov meč, ki je bil padel na tla, in mu ga podal z besedami:

»Obdržite orožje! Zadostuje mi vaša obljuba, da ga do jutri ne boste rabili zoper nas!«

»To vam obljubim na svojo čast!«

»Dajte se torej brez odpora zvezati. Žal mi je, a prisiljen smo!«

»Storite, kar vas je volja!«

Na kapitanov migljaj mu je Carmaux zvezal roke in ga predal črncu, ki je odvedel grofa na vrh k ostalim ujetnikom.

»Kdo ve, ali bo zdaj konec obiskov!« je rekel Carmaux.

»Bojim se, da ne!« je odvrnil kapitan. »Če so sorodniki kaj zasumili, bodo nastopila maracaibska oblastva. Najbolje je, da zagradimo vrata in se pripravimo na obrambo. Si našel v hiši kaj strelnega orožja?«

»Samo eno puško s strelivom pa staro, zarjavelo helebardo in enako lep prsni oklep.«

»Puška bi nam utegnila koristiti!«

»A kako se moremo upirati, če vojaki napadejo hišo?«

»To bomo videli. Živega me Van Gould ne dobi v roke. Pobrigajmo se zdaj za obrambo, nato pa, če bo še časa, za kosilo!«

Črnec se je vrnil. On pa Carmaux sta se zdaj lotila naloge, da zagradita vrata z najtežjimi in najobsežnejšimi kosi pohištva, kar jih je bilo v hiši. Odvetnik je zaman skušal oporekati, ko so nosili v vežo skrinje, omare in težke mize. Novo pregrado so napravili pred stopnicami.

»Povelinik! Povelinik!« je mahoma z zasoplim glasom kriknil Stiller. »Pred hišo je zbrana množica ljudi!«

Ne da bi trenil z obrazom, je stopil gusar k oknu ter pogledal izza zaves na ulico.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.